

Република Северна Македонија
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
Факултет за драмски уметности
Бр. 0202-259/3
29.03.2022 година, Скопје

Врз основа на член 57 од Статутот на Факултетот за драмски уметности – Скопје,(У.Г.455/2022) Наставно научниот и уметнички совет на Факултетот, на 3-тата седница одржана на ден 29.03.2022. г. ја донесе следната

ОДЛУКА

За усвојување на Извештајот за самоевалуација на Факултетот за драмски уметности за период јануари 2019 –декември 2021

1. Се донесување одлука за усвојување на Извештајот за самоевалуација на Факултетот за драмски уметности во Скопје, што опфаќа период од јануари 2019 до декември 2021 година.
2. Извештајот за самоевалуација на Факултетот, изготвен од страна на Комисијата за самоевалуација е составен дел на одлуката.
3. Извештајот за самоевалуација да се објави на веб страната на Факултетот.
4. Одлуката стапува на сила на денот на донесувањето.

ДЕКАН

Проф. м-р Мими Таневска Србиновска

Доставено до: архива, веб страна

**ИЗВЕШТАЈ ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈАТА
НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ
(јануари 2019 - декември 2021 година)**

Содржина

I. ЦЕЛИ, НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ И ЕЛЕМЕНТИ НА САМОЕВАЛУАЦИЈАТА	4
1.1. Цели на процесот на самоевалуација	4
1.2. Позитивни елементи и тешкотии во текот на самоевалуациониот процес	4
1.3. Учесници во самоевалуацијата	4
II. ОПИС НА ФАКУЛТЕТОТ	5
2.1. Историја.....	5
2.2. Организациска структура на Факултетот за драмски уметности во Скопје.....	7
2.3. Органи на Факултетот.....	8
2.4. Број на вработени (наставно-научен, соработнички и административен кадар).....	9
2.5. Број на студенти	9
2.6. Студиски програми на прв циклус на студии	10
2.7. Мисија	10
2.8. Стратегија за остварување на мисијата	11
2.9. SWOT анализа	12
III. СТУДИСКИ ПРОГРАМИ	13
3.1. Додипломски студии	13
3.2. Мастер студии (втор циклус)	15
3.3. Докторски уметнички студии (трет циклус)	16
IV. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР.....	17
4.1. Сооднос на бројот на наставен кадар со бројот на студенти	18
V. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	18
5.1. Систем на образование	18
5.2. Применети начини, облици, методи и технологии во наставниот процес	20
5.3. Примена на современи технологии	21
5.4. Примена на методи за континуирана проверка на знаења	21
5.5. Вид на вештини за кои се оспособува во текот на студиите	23
5.6. Специфични дескриптори на квалификации за втор циклус студии	35
5.7. Специфични дескриптори на квалификации за трет циклус студии	52
5.8. Должина на просечно време на студирање во последните три години	53
VI. СТУДЕНТИ	56
6.1. Број на новозапишани студенти	56
6.2. Облици на учество во оценување на квалитетот на наставно-образовниот процес	56
6.3. Учество на студентите во управување на факултетот	58
6.4. Активности на Факултетот насочени кон студентите	58
6.5. Просторни услови и опрема за изведување на теоретска и практична настава	58

6.6. Просторни и материјални ресурси на Факултетот	59
6.7. Библиотека	61
6.8. Логистика	61
6.9. Надворешна соработка	62
VII. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	63
VIII. ФИНАНСИРАЊЕ	63
ПРИЛОГ 1- СТУДЕНТСКА АНКЕТА	64

I. ЦЕЛИ, НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ И ЕЛЕМЕНТИ НА ПРОЦЕСОТ НА САМОЕВАЛУАЦИЈА

1.1. Цели на процесот на самоевалуација

Основна цел на самоевалуацијата е да го процени квалитетот на наставно-образовниот и на научно-истражувачкиот и уметнички процес на Факултетот за драмски уметности - Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (ФДУ). Врз основа на анализа и проценка на клучните елементи, како што се наставните програми, наставниот кадар, наставно-образовната дејност, научно-истражувачката и уметничка работа, студентите, просторните и материјалните ресурси, надворешната соработка и финансирањето, и со помош на SWOT анализата да се разоткријат добрите и лошите страни и да се предложат мерки за нивно подобрување или целосно отстранување.

1.2. Позитивни елементи и тешкотии во текот на процесот на самоевалуација

Самоевалуацијата беше спроведена при високо ниво на соработка на сите учесници во процесот, со голема поддршка од Деканатската управа и благодарение на традиционално добрата и средена документација и база на податоци и информации со кои располага Факултетот. Тешкотии при реализацијата на самоевалуацијата не беа присутни.

Комисијата за самоевалуација, стручните служби и сите други учесници во процесот на самоевалуација веќе имаат повеќегодишно, корисно искуство во изведувањето на процесот на самоевалуација.

На високо ниво беше и соработката со наставниците, соработниците, Деканатот, студентите, Анкетната комисија за оценка и вреднување на работата на наставниот и на соработничкиот кадар и стручните служби на Факултетот.

1.3. Учесници во самоевалуацијата

1.3.1. Комисијата за евалуација

Комисијата за евалуација (избрана врз основа на член 50 од Законот за високото образование, член 353 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 59 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за

драмски уметности во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ја сочинуваат следниве членови избрани од Наставно-научниот и уметнички совет (ННУС) на факултетот на 10-та редовна седница одржана на 15.11.2018 год., и дополнета со Одлука на ННУС бр. 0202-82/12 од 11. 02. 2022 год.:

- проф. д-р Игор Вецовски, претседател
- проф. д-р Ана Стојаноска, член
- доц. м-р Сашо Кокаланов, член
- доц. м-р Борјан Зафировски, член
- доц. м-р Бојан Лазаров, член
- Филип Христовски - студент, член
- Кристијан Атанасов - студент, член

1.3.2. Субјекти кои учествуваа во процесот на самоевалуација

Во процесот на самоевалуација помогнаа сите вработени на факултетот, Стручната и административна служба на факултетот, секретарот на Факултетот, наставно-научниот кадар, како и студентите.

II. ОПИС НА ФАКУЛТЕТОТ

2.1. Историја

Почетокот на Факултетот за драмски уметности го бележиме со основањето на Одделот за драмски актери при високата музичка школа во Скопје, 1969 година. На тој начин се овозможи образование на актерски кадри за театарската, филмската и телевизиската продукција. Развојот на Одделот за драмски актери, како и афирмацијата на првите завршени студенти, придонесе и за осамостојување на овој оддел во Факултет за драмски уметности, во 1979 година. На него сè уште се школуваа само актери, но веќе се зацртуваа плановите за развој и на други оддели. По обемни подготовки, во 1986 година, е формиран Оддел за драматургија со режија. Три години подоцна, во 1989 година, е формиран Оддел за продукција, а во 1990 година, од Одделот за драматургија се одвоил Одделот за режија. Во 1992 се отворени уште два оддела и тоа: Оддел за филмско и ТВ снимање и Оддел за филмска и ТВ монтажа, а во 1994 година Одделот за режија се раздвоил во Оддел за филмска и ТВ режија и Оддел за театарска режија. Со воведувањето на ЕКТС во 2005 година одделите се преименувани во Студиски програми. На сите студиски програми, освен на студиската

програма за драмски актери, студенти се примаат секоја четврта година. Во 1999 година се отворени и постдипломски студии по Театрологија, во 2010 година се отворени постдипломски студии на сите оддели, а од 2014 година се акредитираа Докторски уметнички студии, во рамките на Школа за докторски студии на УКИМ.

Придонесот на Факултетот за драмски уметности во културата и творештвото во Македонија е несомнено забележан повеќекратно. Генерациите на актери, драматурзи, режисери, сниматели, монтажери и продуценти школувани во него, во овој миг се движечка сила на театарското, филмското и телевизиското творештво. Тој успех беше истакнуван и наградуван на многу интернационални и домашни фестивали. Наставничкиот и соработничкиот кадар на Факултетот е составен од редот на најпознатите творци во областите кои ги предаваат, како режисери, актери, драмски автори, познавачи на сценскиот говор и сценските движења и танци, мајстори на камерата и монтажата, театролози и историчари на книжевноста и продуценти. Најголем број од нив се добитници на многу познати награди - за животно дело, за одделни остварувања, за посебни придонеси во творештвото. Развојот на Факултетот беше можен колку од придонесот на вработените во него, од нивниот ентузијазам и согледувањето за неговото комплетирање - толку и многу повеќе од подршката што тој ја имаше од општествената заедница, од театрите, филмот, телевизијата, културните домови, од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и од државните органи, задолжени за образованието и културата. Така и можеа да се совладаат бројните тешкотии што обемната, сè поширока и сè поразновидна настава ги поставуваше пред вработените на ФДУ. Така тој можеше да се прошири, да биде релативно добро опремен, да набавува нови технички средства, да ја збогатува својата библиотека со стручна литература и филмови нужни за образованието на студентите. Присуството на Факултетот е забележително и во културно - уметничките движења и активности во Република Македонија. Не само што наставниците и студентите учествуваат во остварување на многу проекти, туку и продукцијата која се создава во рамките на наставата предизвикува многу голем интерес во јавноста. Оттаму и честото учество на ФДУ, со одделни класи, на фестивалите како што се „Охридско лето“, МОТ, „Војдан Чернодрински“, ФААТ, „Браќа Манаки“, „Синедијс“, „Македокс“, „Скопски филмски фестивал“ како и на многу други меѓународни, од каде се враќаат со бројни награди и признанија.

Врските на ФДУ со сродните факултети се исто така, релативно добро развиени, особено со оние од балканските земји. За тоа многу голем придонес имаат Интернационалните студентски средби Скомрахи.

Во рамките на факултетот работи Секретаријат, со сите служби нужни за вршење на дејноста. Студиото на ФДУ е задолжено за продукциската работа, дистрибуцијата и архивирањето на проектите од наставната продукција. Библиотеката располага со книжен фонд, филмотека и видеотека. ФДУ располага со една голема сала со сцена, како и четири помали сценско-студиски простори за практична настава и увежбување на задачите. Големата сала е опремена и за проектирање на филмови со разни формати.

2.2. Организациска структура на Факултетот за драмски уметности во Скопје

За вршење на високообразовната, научноистражувачката и уметничката дејност, на Факултетот се основани следниве организациони и функционални единици: 7 катедри, 1 институт за театар и филм, 1 студио за наставна продукција, библиотека и стручна и административна служба.

Катедрите и институтот и се основни внатрешни организациони единици на Факултетот преку кои се обезбедува неговата наставна, научноистражувачка и уметничка дејност.

Катедрата претставува наставно-научна и уметничка функционална целина од соодветна наставно-научна и уметничка област.

На Факултетот се формирани следниве катедри:

- Катедра за драмско актерство
- Катедра за театарска и филмска драматургија
- Катедра за театарска режија
- Катедра за продукција
- Катедра за филмска и тв режија
- Катедра за филмско и тв снимање
- Катедра за филмска и тв монтажа
- Катедра за историски и теориски предмети

2.2.1. Други внатрешни организациони единици

Студиото за наставна продукција учествува и ги координира сите сценскоизведувачки и аудиовизуелни проекти кои ги продуцираат студентите, Факултетот или Универзитетот.

Библиотеката на Факултетот учествува и дава свој придонес во креирањето на политиката на библиотечното работење, ја собира, уредува и ја распоредува научната, студиската, уметничката и стручната литература, медиумите со сценскоизведувачките и аудиовизуелните содржини на студентите и вработените и на наставно-научните кадри, на соработниците и на студентите им ги дава информациите и знаењата за студиите и за научната и уметничката работа, ги образува од гледна точка на употребата на библиотечниот фонд и од гледна точка на барањето информации.

Стручните и административните работи ги врши Стручната и административна служба на Факултетот како дел од интегрираната Стручна и административна служба на Универзитетот.

2.3. Органи на Факултетот

Според Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за драмски уметности во Скопје во состав на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, органи на управување со факултетот се: Наставно-научниот и уметнички совет, Деканот и Деканатската управа.

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности е стручен орган кој го сочинуваат деканот, продеканите, претставници од Катедрите од редот на редовни и вонредни професори и доценти, и претставници на студентите. Наставно-научниот совет формира постојани и повремени работни тела за проучување и изготвување предлози, мислења, стручни материјали и сл. за одделни прашања од неговиот делокруг.

Деканот е раководен орган на Факултетот, кој го застапува и го претставува Факултетот во земјата и во странство. Деканот е одговорен за законитоста и статутарноста на работата на органите на Факултетот.

Факултетот има и двајца продекани за посебни области од дејноста на Факултетот – наставни процеси и финансиско работење. Деканатската управа ја сочинуваат: деканот, продеканите и раководителите на катедрите. Мандатот на членовите трае 4 години. Во работата на Деканатската управа учествува и секретарот

на Факултетот без право на одлучување.

2.4. Број на вработени – наставно-научен, соработнички, стручен и административен кадар

	Наставно-научен кадар	Соработнички кадар (асистенти и помлади асистенти)	Стручен и административен кадар
Вкупен број на вработени	28	7	6

Табела 1. Број на вработени на Факултетот за драмски уметности - Скопје

2.5. Број на студенти

2.5.1. Студенти на прв циклус на студии

Студиска програма	2018/19 г.	2019/20 г.	2020/21 г.	2021/22г.
	Драмски актери	32	37	30
Драмски актери со познавање на албански јазик	10	6	4	2
Драмски актери со познавање на турски јазик	8	4	2	2
Драматургија	4	4	5	5
Театарска режија	6	6	6	6
Продукција	5	5	5	5
Филмска и тв режија	6	6	7	7
Филмско и тв снимање	5	5	6	6
Филмска и тв монтажа	2	2	7	7
Вкупно	78	75	72	73

Табела 2. Број на студенти на прв циклус на студии

2.5.2. Студенти на втор циклус на студии

Модул	2018/19 г.	2019/20 г.	2020/21 г.	2021/22г.
	Актерска игра	1	2	-
Драматургија	-	-	-	-
Продукција	-	2	-	-
Театарска режија	1	-	-	-
Театрологија	1	1	-	1
Филмско и електронско снимање	-	1	-	-
Филмска и тв режија	-	1	1	-
Филмско и тв сценарио	-	1	1	1
Монтажата како аудиовизуелно естетско поимање	-	1	1	-
Вкупно	3	9	3	3

Табела 3. Број на студенти на втор циклус на студии

2.5.3. Студенти на трет циклус на студии

Студиска програма	2018/19 г.	2019/20 г.	2020/21 г.	2021/22г.
	Сценско-изведувачки и аудиовизуелни уметности	4	5	3
Вкупно	4	5	3	7

Табела 4. Број на студенти на трет циклус на студии

2.6. Студиски програми на прв циклус студии

На Факултетот за драмски уметности постојат следните студиски програми на прв циклус студии: 4-годишни студии по Драмско актерство, Драматургија, Продукција, Театарска режија, Филмско и тв снимање, Филмска и тв режија и Филмска и тв монтажа (240 ЕКТС).

На Факултетот за драмски уметности постојат следните студиски програми на втор циклус

студии: Театарски (сценскоизведувачки) студии (модул: Актерска игра, Драматургија, Театрологија, Продукција и Театарска режија) и Филмски (аудиовизуелни) студии (модул: Филмско и електронско снимање, Филмска и тв режија, Филмско и тв сценарио, Монтажата како аудиовизуелно естетско поимање, Продукција) (300 ЕКТС).

Докторските уметнички студии имаат три студиски програми: Сценскоизведувачки уметности, Аудиовизуелни уметности и Продукција во сценскоизведувачките и аудиовизуелни уметности.

2.7. Мисија

Континуираното образование им помага на високостручните кадри од областа на драмските уметности компетентно да ги решаваат проблемите и да ги совладуваат предизвиците на новиот милениум преку програми кои обезбедуваат унапредување на способностите и на интелектуалениот и уметнички раст и развој.

За Факултетот тоа значи:

- обезбедување на висок квалитет во сите активности;
- поттикнување дебати и промовирање нови идеи;
- комбинирање на моќта на луѓето, со иновации и технологија, за да се подобри начинот на учење и работење;
- почитување на правата и достоинството на поединецот.

За студентите тоа значи:

- обезбедување можности за квалитетно студирање и образование кое е стимулативно, ја збогатува личноста и се вреднува од страна на работодавците.

За вработените тоа значи:

- обезбедување можности секој да се развие себеси заради зголемување на личните способности и професионализмот во работењето, а со крајна цел постигнување на поголема поддршка и стручна помош на студентите во текот на студиите.

За општеството тоа значи:

- обезбедување на најнови информации, знаења и услуги од областа на сценскоизведувачките и аудиовизуелните уметности на сите економски субјекти и активно партнерство во нивното успешно вклопување во националните, регионалните и меѓународните заедници во кои тие работат.

2.8. Стратегија за остварување на мисијата

Предуслов за стратешкото позиционирање на Факултетот е спознанието за процесите на Факултетот за драмски уметности, компаративните предности и нивна примена. Базата на квантитативни и квалитативни информации за процесот кој го поддржуваат процесот, нудат можност за споредба на внатрешните организациски единици, процеси и работа на Факултетот, но и можност за споредба со оние позитивни практики на други сродни факултети и/или институции.

Основна цел на Факултетот за драмски уметности во Скопје е да ја задржи и надгради позицијата на врвна наставна и научно-уметничка образовна институција од областа на сценскоизведувачките и аудиовизуелните уметности во Република Северна Македонија преку обезбедување на висок квалитет на научно-истражувачки и уметнички образовни услуги и преку развивање на интензивна партнерска соработка со реномирани високо-образовни, научни и уметнички институции во светот.

Тоа претпоставува:

- Креирање на програми на прв, втор и трет циклус на студии кои ќе кореспондираат со програмите на модерните универзитети во светот и ќе обезбедуваат знаења (основа и неопходна надградба) за следење на

сценскоизведувачките и аудиовизуелни текови во современото окружување;

- Посветеност на факултетот и неговите вработени за обезбедување на процесот на континуирано образование;
- Стабилно финансирање од страна на надлежните министерства и институции и обезбедување на финансиска база за реализација на студентските претстави, филмови и други сценскоизведувачки и аудиовизуелни дела;
- Обезбедување на процесот на континуирано ревидирање и осовременување на наставните програми на прв, втор и трет циклус на студии;
- Обезбедување програми за обновување, осовременување и продлабочување на знаењата на вработените во аудиовизуелната уметност/индустрија и сценскоизведувачките текови;
- Ангажирање на факултетот во воспоставување на долгорочна соработка со реномирани научни, уметнички и високообразовни институции од светот;
- Постојано унапредување на условите за студирање и работа на факултетот;
- Континуирано надополнување на библиотечниот фонд со најсовремена стручна литература;
- Користење на кадровската и на материјалната база на факултетот за обезбедување на помош и за давање професионални услуги на стопанските субјекти;
- Обезбедување парични фондови за стручно и научно усовршување, студиски престои на вработените во странство, фестивали, работилници и за уметнички проекти.

2.9. SWOT анализа (главни сегменти)

S - Факултетот влегува во редот на членките на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје кои реализирале значајни реформски зафати, воведувајќи модерни наставни програми и наставни содржини на студиските програми, и располага со солиден и докажан наставен кадар;

W - Потребни се натамошни напори за воспоставување на уште поквалитетни програми, како и продолжување на напорите што Факултетот веќе ги прави за

екипирање со дефицитарен наставен и административен кадар, продолжување и продлабочување на меѓународната соработка, зголемување на ниските плати на професорите, соработниците и во администрацијата, изнаоѓање на средства за реализација на студентските испитни претстави, филмови и други форми на сценско-изведувачко и аудиовизуелно претставување, и унапредување на неповолните просторни и материјални ресурси.

О - Факултетот има потенцијал за интензивирање на апликативната дејност, меѓународната соработка и соработката со субјекти од јавниот и комерцијалниот сектор.

Т – Неповолните состојби на средината (пред се во домен на актуелните политики во високото образование, и општите економски фактори) негативно влијае врз просторните и материјални услови, како и врз наставниот и административен кадар (што се рефлектира врз квалитетот и ангажманот на сите чинители) - ниските плати ги дестимулираат вработените, но и идните соработници кои му се потребни на Факултетот.

III. СТУДИСКИ ПРОГРАМИ

3.1. Додипломски 4-годишни студии по Драмско актерство, Драматургија, Продукција, Театарска режија, Филмско и тв снимање, Филмска и тв режија и Филмска и тв монтажа

Студиите по Драмско актерство за прв пат се организирани во учебната 1969/70 година, при високата музичка школа во Скопје, а осамостојувањето на оваа катедра е во 1979 година при Факултетот за драмски уметности. Во 1986 година, е формирана Катедрата за драматургија со режија. Три години подоцна, во 1989 година, е формирана Катедрата за продукција. 1990 година, од Катедрата за драматургија се одвоила Катедрата за режија. Во 1992 се отворени уште две катедри и тоа: Катедра за филмско и тв снимање и Катедра за филмска и тв монтажа. Во 1994 година Катедрата за режија се раздвоила во Катедра за филмска и тв режија и Катедра за театарска режија. Во учебната 2005/2006 год. во додипломскиот процес факултетот започна со примена на Европскиот кредит трансфер систем. Во 1999 година се отворени и постдипломски студии по Театрологија, а во 2010 година се отворени постдипломски студии. Од 2014 год. воведени се и тригодишни докторски студии.

Актуелните студиски програми од трите циклуси на студии се акредитирани од страна на Одборот за акредитација и евалуација со соодветни решенија: бр. 1409-9 од 22.08.2017 (прв циклус), бр. 1409-177 од 04.10.2017 (втор циклус) и бр. 40-11188/1 од 02.11.2021 (трет циклус).

3.1.1. Опис на студиските програми- прв циклус

Студиите се четиригодишни, со 8 семестри. Се состојат од наставна програма која содржи 34-46 обврзни предмети кои носат одреден број на кредити и 11 изборни предмети (од листа на 78 понудени за студиската програма Драмски актери, 47 понудени за студиската програма Театарска и филмска драматургија, 48 понудени за студиската програма Театарска режија, 56 понудени за студиската програма Продукција, 53 понудени за студиската програма Филмска и тв монтажа и 52 понудени за студиската програма Филмско и тв снимање). Наставата се изведува низ повеќе активности (интерактивни предавања, вежби, работа со ментор, индивидуална настава, семинари и студентска пракса).

3.1.2. Начин на кој се реализира студентската пракса

Во текот на студирањето таа се одвива паралелно и во склад со теоретската настава (по точно утврдени целини и проблематика, за да овозможи постепено практично усвојување на материјалот и стекнување на соодветни вештини). Во летниот семестар студентите имаат пракса од вкупно 960 часа. Се одвива по утврден редослед, организирана во одреден број недели активен престој и учество во целокупната работа во институции и останати организации, односно проекти каде што студентот се запознава со сеопфатноста на проблематиката и под надзор ги усвојува сите предвидени вештини.

Основната литература е цитирана на веб страната на Факултетот за Драмски Уметности во делот на известувања за студенти. По својата содржина и обем соодветствува на наставната програма и наставниот материјал кој се изучува низ теоретската и практичната настава.

3.1.3. Оценка на студиските програми

Студиските програми со своите предметни содржини целосно ги исполнуваат целите на студии по драмски уметности и се соодветни со дипломата.

3.2. Мастер студии по Театарско (сценскоизведувачки) и Филмски (аудиовизуелни) студии (втор циклус)

Целта на овие студиски програми е проширување на традиционалните подрачја на уметничките сознанија за театарската, филмската и телевизиската уметност во сооднос со соодветниот историски, социјален, културален, естетски и драматуршки контекст. Театарските (сценско-изведувачки), Филмските (аудиовизуелни) студии и Студиите по Продукција во сценско-изведувачките и аудиовизуелните уметности во теоретската настава, но и во разработката на практичните елементи во наставата нудат најсовремени теориски (когнитивистичко-научни и културолошки) како и естетско културолошки сознанија за функционирањето на театарот, филмот и телевизијата, за спектарот на творечките и рецепциски можности што се разработуваат на сите подрачја на современо сценско-изведувачко, аудиовизуелно и медиумско творештво. Од друга страна, студиските програми, флексибилно и ажурно со своите наставни програми ги пратат техничко-технолошките и креативни промени кои се темелат на најсовремените научни и применето-научно уметнички сознанија и изведби.

3.2.1. Опис на студиската програма

Низ наставната програма за мастер студиите од областа на Театарските (сценско-изведувачки), Филмските (аудиовизуелни) студии и Студиите по Продукција во сценско-изведувачките и аудиовизуелните уметности се усвојуваат знаења за:

- Комплексноста на односот на театарот, филмот, продукцијата, телевизијата и општеството низ историјата на цивилизациите (моќта и ограничувањата на театарската, филмската и телевизиската уметност);
- Разликите помеѓу животно автентичната (натуралистичка) и филмската (уметничка) стварност, особено во играната филмска структура, во која тие суштински разлики - низ аналитички, односно синтетички процеси на режисерско-драматуршките постапки, најпластично се отчитуваат;
- Разнородните области кои ја сочинуваат телевизијата;
- Визуелните кодови во кадар, структура или целина;
- Местото на актерот и неговата обука за специфичните театарски жанрови и стилови на Исток и Запад (антропологија на актерот, педагогија);

- Теоријата и праксата на продукцијата, изведбата и изведувачките уметности (performance) како и теориско и практично рedefинирање на сфаќањето за театарот и актерот (мултимедијалност, мултикултурност).

Програмата вклучува подготовка на самостојни трудови во одредена област, како и практични вежби и проекти од областа на театарската, филмска или телевизиската уметност. На овој начин е овозможено самиот кандидат да учествува во креирањето на програмата според сопствените афинитети.

Во оваа студиска програма се предвидени повеќе активности кои се бодуваат:

- Настава низ 9 модули (Театрологија, Актерска игра, Драматургија, Продукција, театарска режија, Филмско и електронско снимање, Филмска и тв режија, Филмско и тв сценарио, Монтажата како аудиовизуелно естетско поимање) со вкупно 30 кредити
- Изработка и одбрана на магистерски труд со 30 кредити

Со завршувањето на 2-та семестри и освојувањето на овие 60 кредити, учесниците во програмата се стекнуваат со звањето Магистер по уметности (Master of Arts - MA). Во дополнението на звањето стои потесната специјалност - по театарска (сценско-изведувачка) уметност; по филмска (аудиовизуелна) уметност; по продукција во сценско-изведувачките и аудиовизуелните уметности.

3.3. Докторски уметнички студии (трет циклус)

Докторските уметнички студии се резултат на потребата од институционализирано усовршување на уметникот експерт кој ќе може да одговори на сите нови тенденции и барања со креативен ангажман во областа на сценско-изведувачката и аудиовизуелна уметност. Докторските уметнички студии креираат и усовршат експерти за самостојно водење на уметнички и теориски истражувања, како и уметнички ангажман во рамките на препознатливите и јасни професии/кариери во креативните индустрии, култура и уметност - во склад со матичните уметнички насочувања на докторантите во областа на сценско-изведувачките и аудиовизуелни уметности - филм, телевизија, театар, дигитални медиуми, актерска игра, драматургија, продукција во уметноста и медиумите, сценарио, режија, камера, монтажа), дизајнот, визуелната култура и другите подрачја што се во врска со основните дејности на матичните факултети.

Конкретните цели на докторските уметнички студии се однесуваат на стекнување на компетенции кои се општествено оправдани и корисни, создавајќи своевиден придонес во областа на уметностите на план на теориско базирана уметничка реализација на креативни идеи во доменот на сценскоизведувачките и аудиовизуелните уметности:

- рафиниран естетски пристап во театарската, филмска и ТВ продукција; етаблирање на критериуми за вреднување на уметноста на сцената и екранот; превземање на одговорност за авторизација и визуелизација на „софистициран“ сценски и аудиовизуелен свет.
- напредно познавање на: ликовната структура на филмската (подвижна) слика и влијанието на нејзините елементи на естетските и психолошки доживувања врз гледачите; потенцијалот на звукот и музиката во аудиовизуелното творештво; поттикнувата на концизност во визуелниот израз; креирање имиџ во креативните индустрии; Интернет; идеи и начела на истражување во уметноста;
- самостојно креирање на уметничко дело преку драмски, аудиовизуелен, ликовен и/или музички израз.
- унапредување на научноистражувачката, уметничката и стручната работа;
- пренесување знаење на новите генерации;
- оспособување кадар кој самостојно ќе води оригинално научно истражување, развивање на нови технологии и уметнички проекти.

IV. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР

Вкупниот број на академскиот кадар на Факултетот за драмски уметности во Скопје заклучно со зимскиот семестар 2021/2022 година го сочинуваат 28 лица избрани во наставно-научни и научни звања, 4 асистенти и 3 уметнички соработници (апликативни продуценти и корепетитор).

Редовни професори	16
Вонредни професори	7
Доценти	5
Асистенти	4
Уметнички соработници	3
Вкупно:	35

Табела 5. Број на наставен и помошнонаставен кадар вработен на ФДУ

Од табелата погоре очигледно е дека недостасува наставен и помошно-наставен кадар т.е. соработници (особено асистенти). Бројот на наставници со години наназад останува безмалку ист (28 во 2021 год. во однос на 26 во 2015 год.), без неопходна замена за наставниците што претходно беа вработени на Факултетот, а во меѓувреме се пензионирани или не работат од други причини. Кај одредни предмети нема нови вработувања повеќе од 10 години наназад. Во изминатиот 3-годишен период на факултетот нови вработувања се обезбедени само за еден наставник и четири асистенти.

4.1. Соодносот на бројот на наставен кадар со бројот на студентите

Студиска програма	Студенти	Наставници (вкупно)	Број на студенти по наставник
Драмски актери	37	28	1,3
Драматургија	5	28	0,2
Театарска режија	6	28	0,2
Продукција	5	28	0,2
Филмска и тв режија	7	28	0,3
Филмско и тв снимање	6	28	0,2
Филмска и тв монтажа	7	28	0,3

Табела 6. Сооднос на бројот на студенти со бројот на наставници на секоја студиска програма

V. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

5.1. Систем на образование

Од 2005 година, на сите студиски програми во Република Северна Македонија оптоварувањето на студентот се изразува во однос на ЕКТС кредити. Студентот може да стекне 60 ЕКТС кредити за една академска година. Додипломските студиски програми од прв циклус на Факултетот за драмски уметности се организираат како четиригодишни студии со кои студентите можат да стекнат 240 ЕКТС кредити. По завршување на студентите им се доделува документ наречен додипломска диплома и титула на Универзитетот дипломиран (Baccalaureus) со додавање на полето на завршени студии.

Преку академските студиски програми студентите се подготвуваат да работат во областа на уметноста, науката, во високото образование, јавниот и приватниот сектор, како и во поширокото општество. Дипломираните студенти на академски студиски

програми исто така се образуваат да го применат и развиваат научното, уметничкото и професионалното знаење на соодветно ниво.

Студентите кои се стекнале со диплома од прв циклус стручни студии може да аплицираат за влез на вториот циклус универзитетски програми под посебни услови, или да излезат на пазарот на трудот.

Постдипломските програми може да се организираат и како едногодишни и двегодишни програми во кои студентите можат да стекнат 60 ЕКТС или 120 ЕКТС кредити. Вкупниот број кредити стекнати за првиот и вториот циклус на програми е најмалку 300 ЕКТС кредити. По завршување, на студентите им се доделува документ наречен диплома и академска титула магистер со додавање на полето на студии. Вкупниот број кредити стекнати во првиот и вториот циклус на програми е најмалку 300 ЕКТС кредити.

Докторските уметнички студии се организираат како тригодишни во кои студентите можат да стекнат 180 ЕКТС во 6 (шест) семестри. Научниот назив со кој се стекнува студентот по завршување на студиската програма е: Доктор по уметности (Doctor of Arts - D.A.), а во дополнението на звањето стои потесната специјалност - сценскоизведувачка уметност; аудиовизуелна уметност; продукција во сценскоизведувачките и аудиовизуелните уметности.

Изборот на кандидатите, кои ќе стекнат право за упис на Факултетот за драмски уметности, се врши со проверка на компетенциите. Текот и содржината на проверката, за секоја студиска програма поодделно, се одредени со општи и посебни услови кои ги одредува Факултетот. Проверката на компетенциите за секоја студиска програма се изведува пред посебна комисија. Комисијата својата одлука ја донесува со двотретинско мнозинство. Одлуката на комисијата е автономна и конечна. Право на проверка на компетенциите имаат сите кандидати со завршено средно образование (сите насоки).

Минималните образовни критериуми за прием на постдипломски студиски програми (втор циклус) е завршена соодветна студиска програма за додипломски студии. Изборот на кандидатите за втор циклус студии се врши согласно критериумите пропишани од Факултетот.

Запишувањето на докторските студии се врши врз основа на конкурс кој го објавува Универзитетот. Називот на конкурсот е: Конкурс за запишување студенти на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Условите и критериумите за запишување на студентите на студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ ги пропишува Ректоратот на Универзитетот во согласност со законските прописи и препораките на Министерството за образование и наука.

Право за запишување на докторски студии имаат лица кои завршиле соодветни студиски програми и кои ги исполнуваат основните критериуми:

- завршен II циклус на студии усогласени со европскиот кредит-трансфер систем (во натамошниот текст: ЕКТС-кредити);
- завршени постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем, на кои им се признаваат 60 кредити од обука за истражување и едукација;
- стекната стручна подготовка според студиски програми и остварени најмалку 300 ЕКТС-кредити;
- остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00;
- познавање на еден од светските јазици. Доказ за познавање на светски јазик е сертификат од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ или меѓународен сертификат или диплома за претходно стекнато образование на соодветниот светски јазик.

Шемата на оценување во Македонија се состои од пет степени со алфабетски и нумерички еквиваленти: А/10 (одличен); В/9 (многу добар), С/8 (добар), D/7 (задоволително); Е/6 (доволно), F/5 (недоволно). Минимална оценка за положување е Е/6 (доволно). Нема средни оценки во македонската шема на оценување.

5.2. Применети начини, облици, методи и технологии во наставниот процес

Наставата на Факултетот за драмски уметности се одвива преку предавања, практична настава (вежби, работилници, сценски настапи...), индивидуална настава и семинари. Предавањата се изведуваат од страна на наставници и на нив може да присуствуваат сите студенти. Практичната настава (вежби, работа на сцена, продукциско-реализаторски и постпродукциски активности, работилници) се изведува од страна на наставници и/или помошни наставници (асистенти) и има задача да го примени теоретското познавање и да го оспособи студентот за практикување на теоретски совладаното знаење. Индивидуалната настава се изведува од страна на

наставниците и/или соработниците со секој студент засебно и има задача, а заради спецификата на уметничката дејност да го пренесе и провери знаењето и компетенциите на секој студент засебно.

Секој предмет од наставната програма е кодиран со код, со кој се дефинираат програмските содржини, методите на учење и начинот на оценување. За да добие потпис, студентот е должен активно да ги следи сите предвидени активности (предавања, вежби...) за кои што добива одреден број бодови. Студентот кој не стекнал право на потпис по еден предмет, задолжително повторно го запишува и слуша предметот во наредната учебна година, преземајќи ги сите обврски како да го слуша предметот за првпат. Кредитот се доделува само на оние студенти кои ќе добијат потпис, ќе ги исполнат условите за полагање на испити и успешно ќе ги положат испитите. Бројот на кредитите што студентот треба да ги оствари за да се здобие со одредена стручна подготовка се движи, од 30 кредити за еден семестар до 60 кредити за една година.

Факултетот во рамките на интерната мобилност на студентот, пропишува условувачки критериуми, т.е. претходно совладани предмети (освоени кредити) како услов за запишување на други (наредни) предмети.

5.3. Примена на современи технологии (компјутери, софтверска поддршка, информациски бази и др)

Наставата по сите предметни програми се одвива според целите и методските единици (програмски содржини) кои се дефинирани во самата студиска програма и биле предмет на акредитација. На почетокот од секој семестар Катедрите на огласните табли за секој предмет ги истакнуваат распоредот и содржините на теоретските и практичните активности како и списокот на знаења и вештини кои се стекнуваат низ наставата по соодветниот предмет. Теоретската настава се одвива во предавални кои се опремени со соодветна аудиовизуелна опрема. На студентите на располагање им е и библиотеката со компјутерска опрема за пребарување на едукативни програми. Практичната настава се одликува со поголема разнообразност во изведувањето и активностите на студентите, што е во зависност од природата на вештините кои се стекнуваат низ базичните и стручните предмети. Сценско-изведувачките и аудиовизуелни простори континуирано се опремуваат во рамките на можностите, а се очекува дополнителна нова и современа опрема и техника во нова зграда на Факултетот.

5.4. Примена на методи за континуирана проверка на знаења

Низ проверките на знаењата и вештините студентите собираат бодови за освојување на кредити за секоја предметна програма. Проверката, согласно со студиските програми и Болоњските правила, се организира на повеќе нивоа: во текот на семестарот со континуирани проверки и преку изработка на семинарски трудови, етиди, есеи, а во испитните сесии со полагање на завршни испити. Завршните испити се спроведуваат во три испитни сесии: јануарска (од 8.01 до 31.01), мајско-јунска (01.06 до 30.06) и августовско-септемврска (од 15.08 до 15.09). Во рамките на секоја сесија се предвидуваат два испитни рока за секој предмет, по избор на студентот. Начинот на изведување на завршниот испит за уметничките предмети е специфичен за секој предмет и обврзно се состои од проверка на вештините (преку практичен дел) и проверка на знаењата (преку усмен или писмен испит).

Во текот на студирањето потребниот број кредити за соодветната предметна програма, студентот ги остварува преку континуирано и завршно оценување. Преку континуираното оценување студентот стекнува бодови за секоја активност пропишана со соодветната програма. Предмет на оценување во рамките на предметната програма може да биде: посета на предавања; извршени консултации; успешно реализирани вежби; успешно реализирана практична работа; изработка на семинарска работа; теренска работа; самостојна/домашна работа; изработка, учество или реализирани проекти и други студентски активности. Оценката за целокупниот испит се добива според табелата на оценки којашто ја пропишува секоја наставна програма различно, а врз основа на збирот на бодовите добиени од сите активности, вклучувајќи ги континуираните проверки на знаењето и бодовите од секој дел од завршниот испит. Завршниот испит за соодветната програма е писмен, усен и/или практичен, односно може да претставува нивна комбинација.

5.5. Вид на вештини за кои се оспособува во текот на студиите

5.5.1. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран актер

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VI A	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6
КОМПЕТЕНЦИИ		
По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:		
ДРАМСКИ АКТЕР		
поседува највисоки компетенции за актерска игра во структурно комплексни театарско - сценски - претставувачки - презентирачки форми и филмско-телевизиски форми:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ТЕАТАРСКА - ДРАМСКА ПРЕТСТАВА; 2. КОРЕОГРАМА; 3. ДОЛГОМЕТРАЖЕН, СРЕДНОМЕТРАЖЕН ИЛИ КУСОМЕТРАЖЕН ИГРАН ФИЛМ; 4. ДОЛГОМЕТРАЖЕН, СРЕДНОМЕТРАЖЕН ИЛИ КУСОМЕТРАЖЕН ТВ ФИЛМ; 5. ТВ СЕРИЈА; 6. НАСТАНИ, КОНГРЕСИ, ФЕСТИВАЛИ, ПОЕТСКИ СРЕДБИ, ПРОМОЦИИ И ДРУГИ ВИДОВИ ЈАВНИ НАСТАПИ; 7. ТВ ЕМИСИИ, ТВ ШОУА И ДР. 8. ТЕАТАРСКИ И ФИЛМСКИ ФЕСТИВАЛИ;		
со соодветна стекната диплома за професиите:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. актер во драмска претстава; 2. актер во долгометражен, среднометражен или кусометражен игран филм; 3. актер во долгометражен, среднометражен или кусометражен ТВ филм; 4. актер во ТВ серија; 5. актер во радио драма; 5. водител на настани, конгреси, фестивали, поетски средби, промоции и други видови јавни настапи; 6. водител на ТВ емисии, шоуа и др.; 7. уметнички директор на театарска куќа; 8. директор на театарска куќа; 9. селектор/директор на театарски или филмски фестивал; 10. индивидуален советник за актерска игра (театарска и филмска); 11. театарски критичар; 12. теоретичар на актерска игра; 11. уредник на драмска програма на ТВ или радио; 12. професор по театар во средно образование; 13. советник за културни активности во локална самоуправа.		

Студиската програма ДРАМСКИ АКТЕРИ предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонталната мобилност подразбира компатибилност со студиите за драмски актери во земјата и во странство, а вертикалната, можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:	
Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови практични и теориски знаења во делот на уметнички и научни истражувања од областа на актерската игра, режијата, драматургијата и други претставувачки уметности, што иницира проширување на границите на знаењата.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекуваните резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на потврдата на знаењето и разбирањето, примена на знаењето, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската и претставувачката уметност, како и со филмската и тв уметност во создавање на комплексни уметнички сценски, филмски или тв форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на театарската и претставувачката уметност, како и на филмската и тв уметност, поврзани со самостоен и колективен ангажман, базиран на знаење.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи и содржини од областа на актерската игра во претставувачките и во филмските и тв уметности, во согласност со концептот на режисерот на конкретното дело и работата на колективот на остварување и надградба на одредениот концепт. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност соодветно да одговори на теоретски и практични прашања, да ги препознае причините, да даде личен придонес и да го помага развојот на колективниот чин сè до доаѓањето до соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Способност да комуницира и дискутира со стручната јавност и со генералната публика, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема одговорност за индивидуалното учество во колективните резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	

	Презема иницијативи да ги идентификува потребите за стекнување понатамошни знаења и учења со висок степен на независност.
--	---

5.5.2. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран драматург

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:

ДРАМАТУРГ

поседува највисоки компетенции за драматургија, неопходни во процесот на производство на проекти од областа на драмските уметности: театарот, филмот, телевизијата, радиото и операта:

1. **ДРАМАТУРГИЈА**
2. **ПИШУВАЊЕ ДРАМСКИ ТЕКСТ**
3. **ПИШУВАЊЕ ФИЛМСКО И ТВ СЦЕНАРИО**
4. **ПИШУВАЊЕ ТЕАТАРСКА КРИТИКА**
5. **ПИШУВАЊЕ ФИЛМСКА И ТЕЛЕВИЗИСКА КРИТИКА**
6. **ТЕАТАРСКА И ФИЛМСКА/ТЕЛЕВИЗИСКА ЕСЕИСТИКА**

со соодветна стекната диплома за професиите:

1. драматург во театар
2. драматург во филмска куќа
3. драматург во телевизија
4. драмски писател
5. сценарист
6. уредник на културна рубрика
7. директор/уметнички директор во театар
8. директор/уметнички директор на театарски, филмски или тв фестивал
9. соработник на филмски архиви
10. директор на аудиовизуелен медиум
11. член на фестивалски и фондовски жирија
12. театарски, филмски и тв критичар
13. соработник во маркетиншки агенции итн.

Студиската програма **ДРАМАТУРГИЈА** предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за театар и филм во земјата и во странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Вреднување на теориски и практични знаења до познати граници од областа на театарската и
--	--

	филмска/телевизиска драматургија (работа или истражување), како и допирните граници со други области кои можат да бидат темел за научно истражување во областа на драматургијата.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со драмската структура на најкомплексни театарски и филмско-телевизиски форми и примената на овие резултати во различни контексти од театарската, филмската и аудиовизуелна уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето во справување со комплексноста на сценските/аудиовизуелните форми и да се формулираат ставови.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театарската, филмската и телевизиска драматургија.
Комуникациски вештини	
	Соопштување резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Проучување и осврнување на социјални норми и врски и нивно активно менување.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење за решавање на проблеми, ситуации и интерпретации.

5.5.3. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран театарски режисер

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6
КОМПЕТЕНЦИИ		
По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:		
ТЕАТАРСКИ РЕЖИСЕР		
поседува највисоки компетенции за режирање на структурно комплексни театарско - сценски - претставувачки - презентирачки форми:		

1. ТЕАТАРСКА - ДРАМСКА ПРЕТСТАВА
2. Сите други СЦЕНСКИ ФОРМИ (вклучително БАЛЕТ и ОПЕРА) во театарски или други простори
3. Сложени ИВЕНТИ, КОНГРЕСИ во комплицирани услови со многу учесници
4. КРЕАТИВНА КОНТРОЛА на сите елементи во продукцијата-производство на претстава и други сценски настани.
5. Креирање на УМЕТНИЧКИ ПРОФИЛ на театарска куќа

со соодветна стекната диплома за професиите:

1. режисер на драмска претстава
2. режисер на балетска претстава
3. режисер на оперска претстава
4. уметнички директор
5. директор на театарски фестивал
6. драматург на театарска компанија
7. индивидуален советник за актерска игра (театарска и филмска)
8. помошник режисер или асистент по режија
9. театарски критичар
10. теоретичар на режија или актерска игра
11. уредник на драмска програма на ТВ или радио
12. професор по театар во средно образование
13. советник за културни активности во локална самоуправа

Студиската програма ТЕАТАРСКА РЕЖИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и монтажата во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови практични и теориски знаења во делото на уметнички и научни истражувања од областа на театарска режија, актерска игра, драматургија, и други претставувачки уметности што иницира проширување на границите на знаењата.
--	--

Примена на знаењето и разбирањето

	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на потврдата на знаењето и разбирањето, примена на знаењето, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската и претставувачката уметност во создавање на комплексни уметнички сценски форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на театарската и претставувачката уметност, поврзани со самостоен ангажман, базиран на знаење.
--	---

Способност за проценка

	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на
--	--

	театарската режија и претставувачките уметности. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините, да предвидува последици развој, и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Способност да комуницира и дискутира со стручната јавност, и со генералната публика, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема главна одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијативи да ги идентификува потребите за стекнување понатамошни знаења и учења со висок степен на независност.

5.5.4. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран продуцент

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6
КОМПЕТЕНЦИИ		
По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:		
ПРОДУЦЕНТ		
поседува компетенции за продукција на структурно најкомплексни театарски и филмско-телевизиски форми:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ТЕАТАРСКА ПРЕТСТАВА 2. ИГРАН ФИЛМ 3. Сите облици на ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ 4. Останати аудио-визуелни форми (РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ, НАМЕНСКИ ФИЛМОВИ, ВИДЕО АРТ, итн.) 		
со соодветна стекната диплома за професиите:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ТЕАТАРСКИ ПРОДУЦЕНТ (THEATER PRODUCER) 2. ФИЛМСКИ ПРОДУЦЕНТ (FILM PRODUCER) 3. ТЕЛЕВИЗИСКИ ПРОДУЦЕНТ (TELEVISION PRODUCER) 		
Студиската програма ПРОДУКЦИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за театарска/филмска уметност во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.		

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски и практични знаења во делот на научни и уметнички истражувања од областа на театарската/филмската/ТВ продукција и сценско-изведбени и аудиовизуелните уметности што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаење и разбирање, примена на знаење, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската, филмската и аудиовизуелна уметност во создавање на комплексни уметнички театарски и аудиовизуелни форми. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрираат знаењата и формулираат ставовите. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способноста за вршење иницијатива за решавање на проблеми во рамките на театарската, филмската и аудиовизуелна област, поврзани со самостоен и базиран на знаење ангажман.
Способност за проценка	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театарската, филмската и телевизиска продукција. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

5.5.5. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран филмски и телевизиски монтажер

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6
КОМПЕТЕНЦИИ		
По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот: ФИЛМСКИ И ТЕЛЕВИЗИСКИ МОНТАЖЕР		

поседува највисоки компетенции за аудио и визуелна монтажа на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми:

1. **ИГРАН ФИЛМ**
2. Сите облици на **ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ**
3. Најсложени **РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ**
4. Драматуршки и технички **ЗВУЧЕН ДИЗАЈН** во филмски и телевизиски форми
5. Обликување на **ВИЗУЕЛНИ ЕФЕКТИ**

со соодветна стекната диплома за професиите:

1. филмска монтажа
2. монтажа на звук
3. обликување на визуелни ефекти
4. уредник на културна рубрика
5. директор на филмски или тв фестивал
6. соработник на филмски архиви
7. директор на аудиовизуелен медиум
8. член на фестивалски и фондовски жирија
9. филмски и тв критичар итн.
10. уметнички директор во филмска или телевизиска компанија;
11. директор на филмска или телевизиска компанија;
12. директор на продуцентска компанија.

Студиската програма ФИЛМСКА И ТВ МОНТАЖА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и монтажа во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Вреднување на теориски и практични знаења до познати граници од областа на Филмската и ТВ монтажа (работа или истражување), како и допирните граници со други области кои можат да бидат темел за научно истражување во областа на Филмската и ТВ монтажа.
--	--

Примена на знаењето и разбирањето

	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со монтажа на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми и примената на овие резултати во различни контексти од филмската и аудиовизуелна уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето во справување со комплексноста на аудиовизуелната форма и да се формулираат ставови.
--	--

Способност за проценка

	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на филмската и телевизиска монтажа.
Комуникациски вештини	
	Соопштување резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Проучување и осврнување на социјални норми и врски и нивно активно менување.
Вештини на учење	
	Превзема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење за решавање на проблеми, ситуации и интерпретации.

5.5.6. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран филмски и телевизиски снимател

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6
КОМПЕТЕНЦИИ		
<p>По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:</p> <p style="text-align: center;">ФИЛМСКИ И ТЕЛЕВИЗИСКИ СНИМАТЕЛ</p> <p>поседува највисоки компетенции за снимање на слика на структурно најкомплексни филмско-телевизиски-фотографски форми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ИГРАН ФИЛМ 2. Сите облици на ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ 3. Најсложени РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ како и 4. Креативна и техничка КОНТРОЛА НА СЛИКА во филмски, телевизиски, печатени и мултимедијални форми 5. Координирање на ВИЗУЕЛНИ ЕФЕКТИ <p>Со соодветната стекната диплома претставува формирана креативна и самостојна личност, која со школувањето, врз база на основните и стекнатите современи сознанија и работата, ги има сите predispositions на авторска личност од уметнички профил оспособена за работи во уметничките занимања и професиите:</p> <ul style="list-style-type: none"> *директор на фотографија *филмски снимател *електронски снимател *оператор на камера камерман *фоторепортер (фотограф) 		

- *дизајнер на светло колорист/читаач на светло
- *снимател оператор на кран
- *трик снимател (анимација)
- *уредник на културна рубрика,
- *директор на филмски или тв фестивал
- *соработник во филмски архиви
- *член на фестивалски и фондовски жириа итн.

Студиската програма ФИЛМСКО И ТВ СНИМАЊЕ предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и снимањето на слика во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски и практични знаења во делот на научни и уметнички истражувања од областа на филмското,електронското снимање и аудиовизуелните уметности што иницира проширување на границите на знаењето.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на потврдата на знаењето и разбирањето, примена на знаењето, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со филмската и аудиовизуелна уметност во создавање на комплексни уметнички аудиовизуелни форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на филмската и аудиовизуелна област, поврзани со самостоен ангажман, базиран на знаење.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на филмското и електронското снимање. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините, да предвидува последици и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно

	дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

5.5.7. Дескриптори на квалификации на прв циклус стручни студии за дипломиран филмски и телевизиски режисер

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	I циклус на студии Универзитетски студии 240 кредити	6

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:

ФИЛМСКИ И ТЕЛЕВИЗИСКИ РЕЖИСЕР

поседува највисоки компетенции за режија на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми:

1. **ИГРАН ФИЛМ**
2. Сите облици на **ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ**
3. Најсложени **РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ**
4. **МУЛТИМЕДИА**
5. Сите облици на аудиовизуелно обликување во уметничка форма

со соодветна стекната диплома за професиите:

1. филмска режија
2. режија на звук
3. обликување на визуелни ефекти
4. уредник на културна рубрика
5. директор на филмски или тв фестивал
6. соработник на филмски архиви
7. директор на аудиовизуелен медиум
8. член на фестивалски и фондовски жирија
9. филмски и тв критичар итн.
10. уметнички директор во филмска или телевизиска компанија;
11. директор на продуцентска компанија.

Студиската програма ФИЛМСКА И ТВ РЕЖИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и режијата во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Вреднување на теориски и практични знаења до познати граници од областа на Филмската и ТВ режија (работа или истражување), како и допирните граници со други области кои можат да бидат темел за научно истражување во областа на Филмската и ТВ режија.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со режија на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми и примената на овие резултати во различни контексти од филмската и аудиовизуелна уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето во справување со комплексноста на аудиовизуелната форма и да се формулираат ставови.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на филмската и телевизиска режија и уметност.
Комуникациски вештини	
	Соопштување резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Проучување и осврнување на социјални норми и врски и нивно активно менување.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење за решавање на проблеми, ситуации и интерпретации.

5.6. Специфични дескриптори на квалификации за втор циклус студии

- Актерска игра
- Драматургија
- Продукција
- Театарска режија
- Театрологија
- Филмско и електронско снимање
- Филмска и тв режија
- Филмско и тв сценарио
- Монтажата како аудиовизуелно естетско поимање

МОДУЛ - АКТЕРСКА ИГРА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на едногодишните студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО ТЕАТАРСКИ (СЦЕНСКО-ИЗВЕДУВАЧКИ) СТУДИИ - ДРАМСКИ АКТЕР

поседува највисоки компетенции за актерска игра во структурно комплексни театарско - сценски - претставувачки - презентирачки форми и филмско-телевизиски форми:

1. ТЕАТАРСКА - ДРАМСКА ПРЕТСТАВА;
2. СЦЕНСКИ МУЛТИМЕДИЈАЛНИ ИЗВЕДБИ;
3. КОРЕОГРАМА;
4. ДОЛГОМЕТРАЖЕН, СРЕДНОМЕТРАЖЕН ИЛИ КРАТКОМЕТРАЖЕН ИГРАН ФИЛМ;
5. ДОЛГОМЕТРАЖЕН, СРЕДНОМЕТРАЖЕН ИЛИ КРАТКОМЕТРАЖЕН ТВ ФИЛМ;
6. ТВ СЕРИЈА;
7. НАСТАНИ, КОНГРЕСИ, ФЕСТИВАЛИ, ПОЕТСКИ СРЕДБИ, ПРОМОЦИИ И ДРУГИ ВИДОВИ ЈАВНИ НАСТАПИ;
8. ТВ ЕМИСИИ, ТВ ШОУА И ДР.
9. ТЕАТАРСКИ И ФИЛМСКИ ФЕСТИВАЛИ;

со соодветна стекната диплома за професиите:

1. актер во драмска претстава;

2. актер во мултимедијални сценски претстави
3. актер во кореодрама
4. актер во долгометражен, среднометражен или кусометражен игран филм;
5. актер во долгометражен, среднометражен или кусометражен ТВ филм;
6. актер во ТВ серија;
7. актер во радио драма;
8. водител на настани, конгреси, фестивали, поетски средби, промоции и други видови јавни настапи;
9. водител на ТВ емисии, шоуа и др.;
10. уметнички директор на театарска куќа;
11. директор на театарска куќа;
12. селектор/директор на театарски или филмски фестивал;
13. уредник на драмска програма на ТВ или радио;
14. директор на телевизиска куќа;
15. директор на продуцентска куќа;
16. индивидуален советник за актерска игра (театарска и филмска);
17. театарски критичар;
18. теоретичар на актерска игра;
19. професор по посебно стручни предмети на државните и приватните универзитети;
20. советник за културни активности во локална самоуправа;
21. советник за културни активности во министерство за култура;

Студиската програма ДРАМСКИ АКТЕРИ предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонталната мобилност подразбира компатибилност со студиите за драмски актери во земјата и во странство, а вертикалната, можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Креирање, селектирање, адаптирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови практични и теориски знаења, методи и техники од областа на актерската игра, режијата, драматургијата и други претставувачки уметности, што иницира проширување на границите на знаењата како и уметнички и научни истражувања во истите области.
--	---

Примена на знаењето и разбирањето

	Очекуваните резултати од учењето на ова ниво се знаење и разбирање на теориите, методите и техниките на актерската игра, способност да се артикулираат и објаснат принципите но и да се нагласи личниот приод кон актерската игра. Сопственото искуство како извор на учење и професионална рефлексивност се важни инструменти кои се применуваат во праксата. Решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската и претставувачката уметност, како и со филмската и тв уметност во создавање на комплексни уметнички сценски,
--	--

	<p>филмски или тв форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на театарската и претставувачката уметност, како и на филмската и тв уметност, поврзани со самостоен и колективен ангажман, базиран на знаење како и барање алтернативни решенија или прифаќање нови искуства.</p>
Способност за проценка	
	<p>Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, адаптирање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи и содржини од областа на актерската игра во претставувачките и во филмските и тв уметности, во согласност со концептот на режисерот на конкретното дело и работата на колективот на остварување и надградба на одредениот концепт. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност соодветно да одговори на теоретски и практични прашања, да ги препознае причините, да даде личен придонес и да го помага развојот на колективниот чин сè до доаѓањето до соодветно решение.</p>
Комуникациски вештини	
	<p>Способност да ги препознае, вреднува и користи разликите во однесувањето на луѓето на начин кој придонесува за развојот на колективот со кој работи, развојот на другите но и сопствениот развој. Способност да ги разликува и изрази разликите помеѓу однесувањето и намерите на другите и сопственото однесување и да го објасни тоа однесување како и влијанието врз другите. Способност да го прилагоди однесувањето за да придонесе на најдобар начин за развој на колективниот чин. Способност да комуницира и дискутира со стручната јавност и со генералната публика, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема одговорност за индивидуалното учество во колективните резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.</p>
Вештини на учење	
	<p>Прифаќање на важноста од постојано учење и следење на новите сознанија од областа на</p>

	изведувачките уметности, учење од сопственото искуство но и прифаќање на важноста да се учи од другите. Подготвеност да се споделат сопствените чувства, мисли, искуство и знаење со останатите колеги со што се придонесува и кон учењето на другите. Презема иницијативи да ги идентификува потребите за стекнување понатамошни знаења и учења со висок степен на независност.
--	--

МОДУЛ - ДРАМАТУРГИЈА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на на едногодишни студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО ТЕАТАРСКИ (СЦЕНСКО-ИЗВЕДУВАЧКИ) СТУДИИ - ДРАМАТУРГИЈА

поседува највисоки компетенции за :

1. ДРАМАТУРГ ВО ТЕАТАР
2. ДРАМАТУРГ НА ТЕАТАРСКИ ПРОЕКТ
3. ДРАМСКИ ПИСАТЕЛ
4. ДРАМСКА И ТЕАТАРСКА ЕСЕИСТИКА
5. ТЕАТАРСКА КРИТИКА

со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:

1. театарски драматург;
2. уметнички директор во театар или на проект;
3. уредник на културна рубрика и редакција;
4. селектор/ директор на театарски фестивал;
5. театарски критичар;
6. соработник на научни проекти од областа на драматургијата и театарот
7. член на фестивалски и фондовски жирија итн.

Студиската програма ДРАМАТУРГИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за театарска уметност во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Креирање, вреднување, анализирање и синтетизирање на нови теориски и практични знаења во делот на научните истражувања од областа на драматургијата и театарската уметност, што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со драматургијата и театарската уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето при справување со комплексноста на драмската форма и да се формулираат ставови.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на драматургијата и театарската уметност. Донесување соодветна проценка за идентификување (мотиви, причини и последици) на естетско компатибилно класифицирање, обликување и креирање на целина во структурно најкомплексни драмски/театарски форми. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни теориски познавања. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност, креација и трансформација.

МОДУЛ ПРОДУКЦИЈА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	II циклус на студии	7

	Магистерски академски студии	
КОМПЕТЕНЦИИ		
По завршување на едногодишните студии, дипломираниот:		
МАГИСТЕР ВО ОБЛАСТА НА ТЕАТАРСКАТА, ФИЛМСКАТА И ТВ ПРОДУКЦИЈА		
поседува највисоки компетенции за продукција на структурно најкомплексни театарски и филмско-телевизиски форми:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ТЕАТАРСКА ПРЕТСТАВА 2. ИГРАН ФИЛМ 3. Сите облици на ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ 4. Останати аудио-визуелни форми (РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ, НАМЕНСКИ ФИЛМОВИ, ВИДЕО АРТ, итн.) 5. Менаџмент/маркетинг на институции од областа на културата, и проекти од културата и креативните индустрии 		
со соодветна стекната диплома:		
1. МАГИСТЕР во областа на театарската, филмската и ТВ продукција		
Студиската програма за магистерските студии од модулот ПРОДУКЦИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за театарска/филмска уметност во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.		

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски и практични знаења во делот на научни и уметнички истражувања од областа на театарската/филмската/ТВ продукција и сценско-изведбени и аудиовизуелните уметности што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаење и разбирање, примена на знаење, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската, филмската и аудиовизуелна уметност во создавање на комплексни уметнички театарски и аудиовизуелни форми. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрираат знаењата и формулираат ставовите. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способноста за вршење иницијатива за решавање на проблеми во рамките на

	театарската, филмската и аудиовизуелна област, поврзани со самостоен и базиран на знаење ангажман.
Способност за проценка	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театарската, филмската и телевизиската продукција. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

МОДУЛ - ТЕАТАРСКА РЕЖИЈА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО СЦЕНСКО-ИЗВЕДУВАЧКИ УМЕТНОСТИ - ТЕАТАРСКА РЕЖИЈА

поседува високи компетенции за аналитичко истражување и оценување на структурно најкомплексни елементи и форми на претставувачката уметност :

1. ТЕАТАРСКА - ДРАМСКА ПРЕТСТАВА
2. Други СЦЕНСКИ ФОРМИ (вклучително БАЛЕТ и ОПЕРА)
3. ДРАМСКИ ТЕКСТ
4. ИВЕНТИ, КОНГРЕСИ, ДРЖАВНИ ПРОСЛАВИ
5. Креативна контрола на УМЕТНИЧКИ ПРОФИЛ на театарска куќа

со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:

1. режисер на драмска претстава
2. режисер на мулти-медијални перформанси
3. режисер на комерцијални ивенти
4. уметнички директор
5. директор на театарски фестивал
6. драматург на театарска компанија
7. индивидуален советник за актерска игра (театарска и филмска)
8. помошник режисер или асистент по режија
9. театарски критичар
10. теоретичар на режија или актерска игра
11. уредник на драмска програма на ТВ или радио
12. професор по театар во средно образование
13. советник за културни активности во локална самоуправа

Студиската програма *ТЕАТАРСКА РЕЖИЈА* предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за претставувачки уметности во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски знаења во делот на научните и уметнички истражувања од областа на театарската режија и претставувачките уметности, што иницира проширување на границите на знаењето.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекуваните резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на потврдата на знаењето и разбирањето, примена на знаењето, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската режија во истражувањето и анализирањето на комплексни уметнички театарски форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност за справување со промени и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на претставувачките уметности, поврзани со самостоен ангажман, базиран на знаење.
Способност за проценка	
	Способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театарската режија и претставувачките уметности воопшто. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти.

	Способност за оценување на теоретски и практични прашања, за давање објаснување за причините, за предвидување на последиците и за определување на соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Способност за комуникација и дискусија, со стручната јавност, и со генералната публика, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата и не се јасно дефинирани. Преземање главна одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Преземање иницијатива за идентификација на потребите за стекнување понатамошни знаења и учења со висок степен на независност.

МОДУЛ – ТЕАТРОЛОГИЈА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на на едногодишни студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО ТЕАТАРСКИ (СЦЕНСКО-ИЗВЕДУВАЧКИ) СТУДИИ - ТЕАТРОЛОГИЈА

поседува највисоки компетенции за :

1. ТЕАТРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА
2. НАУЧНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО ОБЛАСТА НА ХУМАНИСТИКАТА
3. ОБМИСЛУВАЊА И МЕНАЦИРАЊА НА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ ОД НАЈСЛОЖЕН ВИД
4. ПРОФИЛИРАЊЕ (УМЕТНИЧКО РАКОВОДЕЊЕ) НА ТЕАТРСКИ ИНСТИТУЦИИ ОД СИТЕ ПРОФИЛИ
5. ПРОФИЛИРАЊЕ НА МУЗЕЈСКИ, АРХИВСКИ И ДОКУМЕНТАРИСТИЧКИ ИНСТИТУЦИИ ИЛИ ИНСТИТУТИ ОД ТЕАТАРСКИ ИЛИ КУЛТУРОЛОШКИ ПРОФИЛ
6. СОРАБОТУВАЊЕ ВО ТЕАТАРСКИ ПРОЕКТИ (ДРАМАТУРШКА ПОДДРШКА)
7. ПИШУВАЊЕ ТЕАТАРСКА КРИТИКА, ПУБЛИЦИСТИКА И ЕСЕИСТИКА

со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:

1. театролог;
2. театарски хроничар, историчар и/или критичар;
3. истражувач во театарски музеи и научни институти поврзани со театарот
4. уметнички директор во театар
5. селектор/ директор на театарски фестивал
6. водител на научни проекти од областа на театарот
7. член на фестивалски и фондовски жирија итн.

Студиската програма ТЕАТРОЛОГИЈА предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за театарска уметност во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

	Креирање, вреднување, анализирање и синтетизирање на нови теориски и практични знаења во делот на научните истражувања од областа на театрологијата и театарската уметност, воопшто, што доведува до поместување на границата на знаења.
--	--

Примена на знаењето и разбирањето

	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театрологијата и театарската уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето при справување со комплексноста на театарот како медиум во корелација со театрологијата како наука и да се формулираат соодветни ставови.
--	---

Способност за проценка

	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театрологијата и театарската уметност. Донесување соодветна проценка за идентификување (мотиви, причини и последици) на естетско компатибилно класифицирање, обликување и креирање на целина во структурно најкомплексни драмски/театарски форми. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
--	---

Комуникациски вештини

	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на
--	--

	нестручни лица, користејќи соодветни теориски познавања. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност, креација и трансформација.

МОДУЛ - ФИЛМСКО И ЕЛЕКТРОНСКО СНИМАЊЕ

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на на едногодишни студии, дипломираниот:

ФИЛМСКИ И ТЕЛЕВИЗИСКИ СНИМАТЕЛ

поседува највисоки компетенции за снимање на слика на структурно најкомплексни филмско-телевизиски-фотографски форми:

6. **ИГРАН ФИЛМ**
7. **Сите облици на ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ**
8. **Најсложени РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ** како и
9. Креативна и техничка **КОНТРОЛА НА СЛИКА** во филмски, телевизиски, печатени и мултимедијални форми
10. Координирање на **ВИЗУЕЛНИ ЕФЕКТИ**

Со соодветната стекната диплома претставува формирана креативна и самостојна личност, која со школувањето, врз база на основните и стекнатите современи сознанија и работата, ги има сите предиспозиции на авторска личност од уметнички профил оспособена за работи во уметничките занимања и професиите:

директор на фотографија
филмски снимател
електронски снимател
оператор на камера
камерман
фоторепортер (фотограф)
дизајнер на светло
колорист/читач на светло
снимател оператор на кран
трик снимател (анимација)
уредник на културна рубрика,
директор на филмски или тв фестивал
соработник во филмски архиви

член на фестивалски и фондовски жириа и т. н.

Студиската програма ФИЛМСКО И ТВ СНИМАЊЕ предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и снимањето на слика во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на мастер и докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање

Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски и практични знаења во делот на научни и уметнички истражувања од областа на филмското, електронското снимање и аудиовизуелните уметности што иницира проширување на границите на знаењето.

Примена на знаењето и разбирањето

Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на потврдата на знаењето и разбирањето, примена на знаењето, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со филмската и аудиовизуелна уметност во создавање на комплексни уметнички аудиовизуелни форми. Резултатите се поврзани со способноста за интеграција на знаењата и формулирање на ставови. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способност за преземање иницијатива за решавање на проблеми во рамките на филмската и аудиовизуелна област, поврзани со самостоен ангажман, базиран на знаење.

Способност за проценка

Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на филмското и електронското снимање. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините, да предвидува последици и да избере соодветно решение.

Комуникациски вештини

Способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.

Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност.

МОДУЛ - ФИЛМСКА И ТВ РЕЖИЈА

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на едногодишните студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО ФИЛМСКИ (АУДИОВИЗУЕЛНИ) УМЕТНОСТИ - ФИЛМСКА И ТВ РЕЖИЈА

поседува највисоки компетенции за аудио и визуелна режија на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми:

1. **ИГРАН ФИЛМ**
2. Сите облици на **ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ**
3. Најсложени **РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ**
4. Драматуршки **ЗВУЧЕН ДИЗАЈН** во филмски и телевизиски форми
5. Обликување на **ВИЗУЕЛНИ ЕФЕКТИ**
6. **МУЛТИМЕДИА**

со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:

1. филмски и телевизиски режисер;
2. режисер на звук (звучен дизајн);
3. координатор за визуелни ефекти;
4. уредник на културна рубрика, медиум, редакција;
5. директор на филмски или тв фестивал;
6. филмски и тв критичар;
7. соработник во филмски архиви;
8. член на фестивалски и фондовски жирија итн.

Студиската програма *ФИЛМСКА И ТВ РЕЖИЈА* предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и филмската режија во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање и синтетизирање на нови теориски и практични

	знаења во делот на научните истражувања од областа на филмската, телевизиска режија и аудиовизуелните уметности, што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со режија на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми и примената на овие резултати во различни контексти од филмската и аудиовизуелна уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето при справување со комплексноста на аудиовизуелната форма и да се формулираат ставови.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на аудиовизуелните уметности и филмската и телевизиска режија. Донесување соодветна проценка за идентификување (мотиви, причини и последици) на естетско компатибилно класифицирање, обликување и креирање на целина во структурно најкомплексни аудиовизуелни форми. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност, креација и трансформација.

МОДУЛ - ФИЛМСКО И ТВ СЦЕНАРИО

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
--	--------------------	--

VIIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7
КОМПЕТЕНЦИИ		
<p>По завршување на на едногодишни студии, дипломираниот:</p> <p style="text-align: center;">МАГИСТЕР ПО АУДИОВИЗУЕЛНИ УМЕТНОСТИ - ФИЛМСКО И ТВ СЦЕНАРИО</p> <p style="text-align: center;">поседува највисоки компетенции за :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. СЦЕНАРИСТ ВО ТЕЛЕВИЗИЈА 2. СЦЕНАРИСТ НА ФИЛМ 3. СКРИПТ ДОКТОР НА СЦЕНАРИЈА ОД СИТЕ ЖАНРОВИ 4. ФИЛМСКА И ТЕЛЕВИЗИСКА ЕСТЕТИКА И ИСТОРИЈА 5. ФИЛМСКА КРИТИКА И ФИЛМОЛОГИЈА <p>со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. телевизиски сценарист; 2. уметнички директор на филм или на телевизиски проект; 3. уредник на културна рубрика, редакција и селектор на фестивали; 4. директор на аудиовизуелен медиум; 5. филмски критичар; 6. соработник на научни проекти од областа на филмот и телевизијата 7. филмски сценарист <p>Студиската програма ФИЛМСКО И ТВ СЦЕНАРИО предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за аудиовизуелна уметност во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.</p>		
ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:		
Знаење и разбирање		
	Креирање, вреднување, анализирање и синтетизирање на нови теориски и практични знаења во делот на научните истражувања од областа на сценаристиката и аудиовизуелна уметност, што доведува до поместување на границата на знаења.	
Примена на знаењето и разбирањето		
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со создавање сценарио во сите форми. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето при справување со комплексноста на филмското и тв сценарио, како и оригинално носење и формулирање ставови во експертската област.	

Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на филмот и аудиовизуелна уметност. Способност да оценува теоретски и практични проблеми, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение во областа на сценаристиката и аудиовизуелната уметност.
Комуникациски вештини	
	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни теориски познавања, учествува во вреднување и проценка на конкурси за филмски и телевизиски проекти, можност за ПР во филмски и телевизиски екипи.
Вештини на учење	
	Низ интерактивна, практична и аналитична постапка покрај вештините се изучуваат и уметничките аспекти на филмското дело во целина. Со стекнатите знаења се постигнува степен на лидерство и способност за тимска работа, па кандидатот може да презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува личните потреби за стекнување понатамошно знаење и учење.

МОДУЛ - МОНТАЖАТА КАКО АУДИОВИЗУЕЛНО ЕСТЕТСКО ПОИМАЊЕ

Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации	Високо образование	Ниво на Европската рамка на високообразовните квалификации
VIIA	II циклус на студии Магистерски академски студии	7

КОМПЕТЕНЦИИ

По завршување на четиригодишните студии, дипломираниот:

МАГИСТЕР ПО ФИЛМСКИ (АУДИОВИЗУЕЛНИ) УМЕТНОСТИ - ФИЛМСКА И ТВ МОНТАЖА

поседува највисоки компетенции за аудио и визуелна монтажа на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми:

1. **ИГРАН ФИЛМ**
2. Сите облици на **ДОКУМЕНТАРНИ И ТВ ФОРМИ**
3. Најсложени **РЕКЛАМНИ И МУЗИЧКИ СПОТОВИ**
4. Драматуршки и технички **ЗВУЧЕН ДИЗАЈН** во филмски и телевизиски форми
5. Обликување на **ВИЗУЕЛНИ ЕФЕКТИ**
6. **МУЛТИМЕДИА**

со соодветна стекната диплома за уметничките занимања и професии:

1. филмски и телевизиски монтажер;
2. монтажер на звук;
3. обликувач на визуелни ефекти;
4. уредник на културна рубрика и редакција;
5. директор на филмски или тв фестивал;
6. филмски и тв критичар;
7. соработник во филмски архиви;
8. член на фестивалски и фондовски жирија
9. филмски и тв критичар итн.
10. уметнички директор во филмска или телевизиска компанија;
11. директор на филмска или телевизиска компанија;
12. директор на продуцентска компанија итн.

Студиската програма *МОНТАЖАТА КАКО АУДИОВИЗУЕЛНО ЕСТЕТСКО ПОИМАЊЕ* предвидува хоризонтална и вертикална мобилност. Хоризонтална мобилност подразбира компатибилност со студиите за филмската уметност и филмската монтажа во земјата и странство, а вертикалната можност за упис на докторски студии.

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ:

Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање и синтетизирање на нови теориски и практични знаења во делот на научните истражувања од областа на филмската, телевизиска монтажа и аудиовизуелните уметности, што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаењето и разбирањето, примена на знаење, разбирање и решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со монтажа на структурно најкомплексни филмско-телевизиски форми и примената на овие резултати во различни контексти од филмската и аудиовизуелна уметност. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрира знаењето при справување со комплексноста на аудиовизуелната форма и да се формулираат ставови.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на аудиовизуелните уметности и филмската и телевизиска монтажа. Донесување соодветна проценка за идентификување (мотиви, причини и последици) на естетско компатибилно

	класифицирање, обликување и креирање на целина во структурно најкомплексни аудиовизуелни форми. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност, креација и трансформација.

5.7. Специфични дескриптори на квалификации за трет циклус студии

ДЕСКРИПТОРИ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ - СЦЕНСКО-ИЗВЕДУВАЧКИ И АУДИОВИЗУЕЛНИ УМЕТНОСТИ:	
Знаење и разбирање	
	Креирање, вреднување, анализирање, синтетизирање и примена на нови теориски и практични знаења во делот на научни и уметнички истражувања од областа на сценско-изведбени и аудиовизуелните уметности и театарската/филмската/ТВ продукција што доведува до поместување на границата на знаења.
Примена на знаењето и разбирањето	
	Очекувани резултати од учењето на ова ниво се однесуваат на демонстрација на знаење и разбирање, примена на знаење, решавање на проблеми во нови или непознати контексти поврзани со театарската/сценско-изведувачка и филмската/аудиовизуелна уметност во создавање на комплексни уметнички театарски и аудиовизуелни форми. Резултатите се поврзани со способноста да се интегрираат знаењата и формулираат ставовите. Резултатите се однесуваат на адаптивност, флексибилност, способност да се справат со промените и способноста за вршење иницијатива за решавање на проблеми во рамките на сценско-изведувачката и аудиовизуелна област, поврзани со самостоен и базиран на знаење ангажман.
Способност за проценка	
	Способност за обликување, креирање, осмислување, создавање, прибирање, анализирање, оценување и презентирање идеи, концепти и содржини од областа на театарската, филмската и телевизиска уметност и дејност. Донесување соодветна проценка земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти.

	Идентификува мотиви, причини и последици на естетско компатибилно класифицирање, обликување и креирање на целина во структурно најкомплексни театарски и филмски форми. Способност да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.
Комуникациски вештини	
	Соопштува резултати, методи и образложенија за поддршка на проекти на добро структуриран и кохерентен начин како на стручни, така и на нестручни лица, користејќи соодветни техники. Способност да комуницира и дискутира за информации, идеи, проблеми и решенија кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научно-уметнички и интердисциплинарни дискусии.
Вештини на учење	
	Презема иницијатива да ги идентификува, анализира и оценува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност, креација и трансформација.

5.8. Должина на просечно време на студирање во последните три години

Во табелата 9.1 е прикажан процентот на дипломирани студенти на сите студиски програми на Факултетот за драмски уметности кои дипломирале во предвидениот рок и на оние кои дипломирале после рокот на првиот циклус студии, како и просечното времетраење на студиите.

	Драмски актери	Драматургија	Продукција	Театарска режија	Филмска режија	Филмско и тв снимање	Филмска и тв монтажа
% на дипломирани во предвидениот рок	69	-	-	33	43	67	-
% на дипломирани по предвидениот рок	20	33	33	33	29	17	50
Просечно времетраење на студиите (години)	5	8	7	5	5	6	7

Табела 9.1 Процент на студенти кои дипломирале во предвидениот рок, процент на студенти кои дипломирале после рокот и просечното времетраење на студиите во последните три учебни години на првиот циклус студии.

Во табелата 9.2 е прикажан процентот на дипломирани студенти на сите студиски програми и модули на Факултетот за драмски уметности кои дипломираше во предвидениот рок и на оние кои дипломираше после рокот на вториот циклус студии, како и просечното времетраење на студиите.

	Театрологија	Филмско и ТВ сценарио	Драмски актери	Драматургија	Продукција	Театарска режија	Филмска режија	Филмско и ТВ снимање	Филмска и ТВ монтажа
% на дипломирани во предвидениот рок	33	40	33	-	-	-	50	-	20
% на дипломирани по предвидениот рок	-	-	-	-	-	-	-	-	60
Просечно времетраење на студиите (години)	3	3	3	-	-	-	3	-	5

Табела 9.2 Процент на студенти кои дипломираше во предвидениот рок, процент на студенти кои дипломираше после рокот и просечното времетраење на студиите во последните три учебни години на вториот циклус студии.

5.8.1. Вкупен број на запишани студенти по студиски програми од првиот и вториот циклус студии, во последните три години

Во табелата 9.1 е прикажан вкупниот број на ново-запишани и дипломирани студенти од прв и интегриран циклус студии во последните три години. Во текот на една учебна година просечно дипломираат 24 студенти од прв и втор циклус студии, а од 26 просечно запишани студенти во една генерација, 16 или 62% дипломираат во предвидениот рок.

Вкупен број на студенти од прв циклус студии запишани во учебните 2018/19, 2019/20 и 2020/21 год	Вкупен број на дипломирани студенти од прв циклус студии во учебните 2018/19, 2019/20 и 2020/21 год	Вкупен број на студенти од прв циклус студии кои дипломираше во предвидениот рок
62	64	42
Вкупен број на студенти од втор циклус студии запишани во учебните 2018/19, 2019/20 и 2020/21 год	Вкупен број на дипломирани студенти од втор циклус студии во учебните 2018/19, 2019/20 и 2020/21 год	Вкупен број на студенти од втор циклус студии кои дипломираше во предвидениот рок
16	9	6

Табела 9.1. Број на запишани и дипломирани студенти од прв и втор циклус студии во последните три учебни години

5.8.2. Број на запишани и дипломирани студенти по студиски програми од првиот циклус студии во последните три години

		2018/19	2019/20	2020/21	Вкупно
Запишани студенти	Државна квота	43	40	41	124
	Кофинансирање	35	23	29	87
	По други основи		1	2	3
	Надвор од квота		1		1
	Вкупно	78	65	72	215
Дипломирани студенти	Во предвиден рок	15	23	4	42
	Во учебната година	10	7	5	22
	Вкупно	25	30	9	64

Табела 9.2. Број на запишани и дипломирани студенти од прв циклус на студии во последните три години (учебните 2018/19, 2019/20 и 2020/21 година)

Во текот на една учебна година просечно дипломираат 21.33 студенти од првиот циклус студии, а од околу 71.66 просечно запишани студенти во една генерација, 14 или 20% дипломираат во предвидениот рок.

5.8.3. Број на запишани и дипломирани студенти по студиски програми од вториот циклус студии во последните три години

Следи анализата на бројот на студенти на студиите од вториот циклус, со приказ на бројот на запишани и магистрирани студенти во три учебни години од втор циклус на студии по сценскоизведувачки, аудиовизуелни студии и продукција во сценскоизведувачки и аудиовизуелни уметности (табела 9.3).

Вкупниот број на запишани студенти во периодот 2018/19-2020/21 година е 16, а во истиот период магистрирале 9 студенти (56% во однос на запишаните), односно се стекнале со звањето магистер во соодветната област.

Запишани	Пријавени теми	Одбранети магистерски трудови
16	9	9

Табела 9.3 Број на запишани и дипломирани студенти по студиски програми од вториот циклус студии во последните три години

5.8.4. Број на студенти на трет циклус (докторски) студии

Академска година	Број на запишани докторанди
2018/2019	5
2019/2020	3
2020/2021	7
Вкупно	15
Просечно (во учебна година)	5

Табела 9.4 Број на докторанди кои започнуваат со третиот циклус (докторски) студии

5.8.5. Број на одбранети докторски дисертации

Академска година	Број на одбранети докторски дисертации
2018/2019	-
2019/2020	1
2020/2021	1
Вкупно	2

VI. СТУДЕНТИ

6.1. Број на ново-запишани студенти во однос на предвидени квоти, за наставните програми од додипломските студии

Интересот за студирање на Факултетот за драмски уметности е релативно голем. Активности спроведени во насока на мотивирање на средношколците за упис на студиските програми за кои постои помал интерес влијаат кон зголемување на интересот. На Факултетот за драмски уметности во последните три учебни години, број на новозапишани студенти е еднаков или помал од предвидените квоти на студиските програми на прв циклус на студии.

6.2. Облици во кои студентите учествуваат во оценувањето на квалитетот на наставно-образовниот процес

Поаѓајќи од одговорноста за квалитетот и начинот на изведување на постојните студиски програми, на Факултетот за драмски уметности квалитетот на наставата се

мониторираше со анонимна студентска анкета. Евалуацијата се спроведуваше по завршувањето на наставната програма за секој предмет. Комисијата за самоевалуација е задолжени за анализа на резултатите, а раководителите на катедрите се задолжени да превземат соодветни мерки за подобрување на квалитетот на наставата.

Во анкетата учествуваат студенти-испитаници од сите студиски години. Содржината на анкетата е дадена во табела 8.3.1.

	Упатство: Внесете "x" во соодветното квадратче	Легенда: 10 = одличен 5 = незадоволителен					
		10	9	8	7	6	5
1. Подготвеност за предавањата/вежбите.	Проф. Ас.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Квалитет на изведувањето на наставата (начин на изложување на материјалот).	Проф. Ас.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Редовност на часовите и рационално искористување на времето.	Проф. Ас.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Достапност за консултации и комуникација.	Проф. Ас.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Однос кон студентот.	Проф. Ас.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Обезбеденост на соодветен материјал за учење и полагање на предметот.		☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Усогласеност на вежбите (аудиториски и лабораториски) со предавањата и нивна временска координираност.		☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Корисност од изведените лабораториски вежби.		☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Објективност при оценувањето и начин на реализирање на испитот.		☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Барања што се поставуваат пред студентите (колоквиум, програми и друго) и тежина на испитот.	предав. вежби	многу големи ☐	големи ☐	соодветни ☐	просечни ☐	мали ☐	мали ☐
		100–80%	80–60%	60–40%	40–20%	20–0%	20–0%
11. Моето присуство на наставата беше:	предав. вежби	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Забелешка за подобрување на квалитетот на предметот:

Коментар:

Табела 8.3.1 - Содржина на Студентска анкета

Студентската анкета спроведена од 2019 до 2021 година дадени се како ПРИЛОЗИ 1, 2, 3 и 4 кон Извештајот за самоевалуација.

6.3. Учество на студентите во управувањето на Факултетот

Согласно Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за драмски уметности во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, студентите имаат свои претставници во органите на Факултетот и тоа:

- во Наставно-научниот и уметнички совет на факултетот. Бројот на претставниците од редот на студентите е 3, односно 11% од вкупниот број членови на Наставно-научниот совет. Мандатот на студентите во Наставно-научниот и уметнички совет е две години.
- во Одборот за соработка и доверба со јавноста на факултетот еден член е од редот на студентите.

Студентите се вклучени и во процесот на самоевалуација на Факултетот. Имено Евалуацијата на образовните планови и програми на процесите на настава и учење на Факултетот ја спроведува комисија за евалуација составена од седум члена, од кои пет се избираат од редот на наставниците, а два од редот на студентите.

6.4. Активности на Факултетот за драмски уметности насочени кон студентите

Во изминатиот период, добар дел од активностите на Факултетот за драмски уметности беа насочени во реализација на потребите и барањата на студентите, надвор од наставата. Активна е соработката со студентите на Факултетот во однос на изведувањето на наставата и повратните информации од студентите за квалитетот и недостатоците во наставниот процес. Понатаму Факултетот во континуитет партиципираше и ги поддржуваше студентските активности (академска сцена, фестивали во земјата и странство, реализација на студентски сценскоизведувачки и аудиовизуелни проекти, учество на работилници, конкурси и проекти).

6.5. Просторни услови и опрема за изведување на теоретска и практична настава

За реализација на теоретска и практична настава за сите студиски програми, како и за научноистражувачка дејност, Факултетот за драмски уметности при Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” Скопје користи вкупно 865.20 м2 расположив простор, а во тек е изградба на нов објект за потребите на Факултетот.

6.6. Просторни и материјални ресурси на Факултетот за драмски уметности

Дидактички простор		
Видови на дидактички простор	Број	Површина во м ²
Објект/објекти (односно соодветен простор)	7 бараки	
Амфитеатри	1	92
Предавални	4	125
Компјутерски училници	1	20
Лаборатории за изведување аудио-визуелни самостојни вежби	3	220
Лаборатории за изведување на современа научно-истражувачка дејност	5	104
Кабинети за наставно-научен кадар	18	190
Библиотека со читална	1	126
ВКУПНО	33	857

Музичко сценски и креативен простор		
Видови на простор	Број	Површина во м ²
Театарска сцена	1	206
Студио за филмски - телевизиско снимање	1	90
Сала за изведување настава по сценски движења и танци	1	90
Студио за снимање и обработка на тон	1	50
Кабинет за монтажа на филм 16/35 мм	1	12
Кабинет за електронска монтажа	3	32
Филмско-фотографска лабораторија	1	9,20
Сала за тонска проекција на 16/35 мм филм и видео	1	105
Сценско-студиски простор	3	220
Гардероби	6	51

Вид на опрема		
Опременост	Број	Вкупен капацитет на седишта
Амфитеатри со современа аудио-визуелна опрема (графоскоп, екран, видео бим...)	1	120
Предавални со современа аудио-визуелна опрема (графоскоп, екран, видео бим...)	2	60
Кабинет за музичка настава со: Клавир, аудио систем и пултови	1	
ВКУПНО	4	180

Опременост на лаборатории		
Специфична опрема на лабораториите	Број	Вкупен капацитет на седишта
Театарска сцена:		120
➤ Долби сараунд систем	1	
➤ Појачала	5	
➤ CD	1	
➤ DVD	1	
➤ Лаптоп компјутер	1	
➤ Аудио миксета Rodec	1	

➤ Звучници за испициенција	4	
➤ Звучници за сараунд	8+1	
➤ Звучници тавански	4	
➤ Звучници за сцена	2+2	
➤ Халогено осветлување 30 w (работно светло)	8	
➤ Светлосна миксета ADB Tango 48	1	
➤ Рефлектори 1000 w	20	
➤ Led миксета	1	
➤ Led рефлектори	4	
➤ Led рефлектори	5	
➤ Проектор Optima	1	
➤ Проекционо платно (екран) со ел. мотор 2,5 x 5 м	1	
➤ Клима уред AUX 7,5 kw	2	
➤ Пијано „Петров“	1	
Студија за снимање и монтажа		
➤ Филмска камера 16мм	4	
➤ Теренско светло	20 kW	
➤ Монтажна линеарна единица BETA SP	1	
➤ Филмска 16 и 35мм монтажа	1	
➤ Off-line компјутерска монтажа	4	
Сценско-студиски простории		
➤ Работно светло халогено светло 3 x 4 =12 x 300 w	12	
Опременост на компјутерски лаборатории		
Вид на опрема	Број	
➤ Број на компјутери	45	
➤ Интернет приклучоци (вкупно)	43	
➤ LCD проектори	2	
➤ Скенери	4	
➤ Печатачи	10	
➤ Сервер за база на податоци	1	
➤ Дигитален фото апарат	1	
Пристап до интернет		
Карактеристики на интернет приклучоци	Број	
Вкупен број на интернет мрежни приклучоци	43	
➤ Студенти	11	
➤ Академски кадар	21	
➤ Администрација	7	
➤ Библиотека	4	
Поврзаност со информациона бази	База на ФДУ	

БРОЈ НА СТУДЕНТИ ПО ГОДИНИ (моментална состојба)	
Прва година	
• Драмски актери	12
• Продукција	5
Втора година	
• Драмски актери	4
• Филмска и ТВ монтажа	7
• Филмско и ТВ снимање	6
• Филмска и ТВ режија	7
Трета година	
• Драмски актери	9
• Драмски актери (со познавање на албански и на турски јазик)	4
Четврта година	
• Драмски актери	9
• Театарска режија	6
• Театарска и филмска драматургија	5
ВКУПНО	74

6.7. Библиотека

Библиотеката има простор во кој е складиран книжниот и аудиовизуелниот фонд мала читална наменета за студентите со Интернет пристап.

Библиотеката има вкупен фонд од 14,684 библиотечни единици, од кои 2,447 се стручни списанија, 2,374 се филмски материјали. 74 се магистерски трудови, и и 25 се докторски дисертации.

Во моментов Библиотеката располага со фонд од 9,735 книги.

Книжниот фонд во библиотеката се збогатува по пат на купување, подарок, задолжителен примерок од издаден учебник, учебно помагало, монографија, и од размена на монографски и сериски публикации во печатена или електронска форма.

6.8. Логистика

6.8.1. Стручна и административна служба

Стручната и административна служба на факултетот е сместена во објектот на Деканатот и е организирана во 2 служби: служба за студентски прашања, служба за правни работи, финансии и сметководство.

Запишувањето на семестрите, пријавувањето на испитите и добивањето на информации поврзани со студирањето се одвива на шалтерите на службата за студентски прашања (во кое работи едно лице во редовен работен однос) и електронски, преку официјалната интернет страница на Универзитетот (<https://www.iknow.ukim.edu.mk/>). Информациите поврзани со студирањето се

огласуваат на огласната табла на службата за студентски прашања, на огласните табли во дворот на Факултетот и на официјалната интернет страница на Факултетот.

6.9. Надворешна соработка

Факултетот за драмски уметности продолжува интензивно да работи на поттикнување на надворешната соработка и склучување на договори за меѓусебна соработка со универзитетите во Република Македонија, како и со универзитетите од европските и балканските земји. Активностите во овој домен опфаќаат мобилности на наставниците и студентите, посети од странски експерти и визитинг професори, посети на наставно-научни работници од Факултетот на странски високообразовни и научни институции, меѓународни активности на студентите и сл.

За реализирање на студентските сценскоизведувачки и аудиовизуелни уметнички дела и реализирање на високостручната уметничка апликативна дејност (набавка на опрема, потрошен сценски и аудиовизуелен материјал, кетеринг за потребите на студентските проекти, патувања во земјата и странство) неопходна е соработка со стопански субјекти кои се занимаваат со производство, услуги и увоз на неопходните ставки за одвивање на таа дејност. Факултетот има склучено договори со Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги и Центарот за обука на кадри од областа на безбедноста при Бирото за јавна безбедност на Министерството за внатрешни работи од кои произлегува заедничкиот бенефит во соодветните активности. Факултетот остварува соработка и со голем број продуцентски компании, радиодифузери што емитуваат телевизиска програма како и други правни и физички лица во земјата и во странство.

Меѓународната соработка се одвива преку склучување на договори во рамките на веќе етаблираната интеруниверзитетска соработка, како и со сопствени договори со други факултети за драмски уметности од странство. Активни се договорите со факултетите за драмски уметности во Белград, Нови Сад, Сараево, Загреб, Љубљана, итн. Во рамките на Факултетските активности секоја година се организираат интернационалните студентски средби СКОМРАХИ, на кои учествуваат факултети и академии од опкружувањето, Европа и пошироко.

Контактите на Факултетот со дипломираните студенти се спроведува преку Алумни клубот на Факултетот кој се формираше и кој ги евидентира податоците на дипломираните студенти.

За остварување на најзначаниот сегмент од полето на меѓународната соработка мобилноста на студентите и наставниот кадар потребно е да се спроведе проактивна политика за потпишување на Еразмус договори со реномирани универзитети.

VII. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Факултетот бележи значителна научноистражувачка и уметничка дејност, при што наставно-научните и уметнички кадри се вклучени во креирање и реализација на многубројни научноистражувачки и уметнички проекти од домашен и меѓународен карактер. Резултатите од истражувањата и реализацијата на уметничките дела се во функција, не само на развојот на науката и уметноста, туку и на унапредувањето на наставно-образовната и уметничка дејност. Исто така, наставно-научниот кадар учествува во бројни домашни и меѓународни конгреси, симпозиуми, семинари, работилници и фестивали.

Научноистражувачката, уметничка дејност во голем дел е содржана и во истражувањата на младите кадри во рамките на докторските уметнички студии.

VIII. ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирањето на целокупната дејност на Факултетот за драмски уметности во Скопје се врши со дел од средствата добиени од Министерството за образование и наука (МОН), т.е. од државниот буџет, а дел се од сопствените приходи (средства од студенти, научно-истражувачки, уметнички и апликативни проекти). Годишниот приход на буџетската сметка изнесувал 21.407.921,00 милиони денари во 2019 година, 25.932.111,00 милиони денари во 2020 година и 29.701.892,00 милиони денари во 2021 година.

Годишниот приход на сопствената сметка изнесувал 5.420.053,00 милиони денари во 2019 година, 4.674.776,00,00 милиони денари во 2020 година и 3.790.717,00 милиони денари во 2021 година.

Одобрените средства од Буџетот на РМ во најголем дел (87%-93%) се наменети за плати [2019 – 19.568,775,00 (91%); 2020 – 22.553.973,00 (87%); 2021 - 27.479.883,00 (93%)] на вработените на Факултетот кои ги финансира Буџетот, а разликата е за комунални трошоци -централно греење, и минимален дел за материјални трошоци. За висината на платите на вработените кои се финансирани од Буџетот одлучува Министерството за образование и наука, а од септември 2021 год. тие се регулирани со Колективен договор за високо образование.

ПРИЛОГ 1

СТУДЕНТСКА АНКЕТА

Комисијата за евалуација при Факултетот за драмски уметности во Скопје, во функција на подготовка за втората евалуација, спроведе анкети со студенти на сите студиски програми на Факултетот за драмски уметности во Скопје. Анкетите беа спроведени и координирани од страна на Комисијата за евалуација, стручната и административна служба на Факултетот.

Анкетирањето се реализира во три наврати со користење на идентичен прашалник кој содржеше вкупно 11 прашања, и овозможи увид во ставовите на студентите за предметите, за времето на учење и користената литература, за наставниците и соработниците и за испитите.

Во овој извештај од анкетата се анализирани вкупниот број на одговори на дадените прашања и просечното оценување на ставовите во временска динамика за периодот од октомври 2019 до март 2021 година.

1.1. ПОДГОТВЕНОСТ ЗА ПРЕДАВАЊАТА/ВЕЖБИТЕ

Првото прашање се однесува на подготвеноста за предавањата, односно вежбите.

Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за подготвеност за предавањата/вежбите на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.65/9.59/9.82.

1.2. КВАЛИТЕТ НА ИЗВЕДУВАЊЕТО НА НАСТАВАТА (НАЧИН НА ИЗЛОЖУВАЊЕ НА МАТЕРИЈАЛОТ)

Второто прашање се однесува на квалитетот на изведување на наставата, односно на начинот на изложување на материјалот.

Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за квалитетот на изведување на наставата, односно на начинот на изложување

на материјалот на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.61/9.45/9.43.

1.3. РЕДОВНОСТ НА ЧАСОВИТЕ И РАЦИОНАЛНО ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ВРЕМЕТО

Во делот на прашалникот во кој студентите директно се изјаснуваа за редовноста на часовите и рационалното искористување на времето, дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за редовноста на часовите и рационалното искористување на времето на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.65/9.56/9.79.

1.4. ДОСТАПНОСТ ЗА КОНСУЛТАЦИИ И КОМУНИКАЦИЈА

Четвртото прашање од прашалникот се однесуваше на достапноста на наставниот и соработнички кадар за консултации и степенот на комуникација, а дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за достапноста на наставниот и соработнички кадар за консултации и степенот на комуникација на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.72/9.27/9.80.

1.5. ОДНОС КОН СТУДЕНТОТ

Петтото прашање се однесуваше на односот на наставниот и соработнички кадар кон студентот, а дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за односот на наставниот и соработнички кадар кон студентот на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.71/9.64/9.85.

1.6. ОБЕЗБЕДЕНОСТ НА СООДВЕТЕН МАТЕРИЈАЛ ЗА УЧЕЊЕ И ПОЛАГАЊЕ НА ПРЕДМЕТОТ

Информација за обезбеденоста на соодветен материјал за учење и полагање на предметот беа третирани во петтото прашање, а дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за обезбеденоста на соодветен материјал за учење и полагање на предметот на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.43/9.59/9.26.

1.7. УСОГЛАСЕНОСТ НА ВЕЖБИТЕ (АУДИТОРИСКИ И ЛАБОРАТОРИСКИ) СО ПРЕДАВАЊАТА И НИВНА ВРЕМЕНСКА КООРДИНИРАНОСТ

Седмото прашање се однесуваше на усогласеноста на вежбите со предавањата и нивната временска координираност. Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобра, додека 5 означуваше најслаба усогласеност.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за усогласеноста на вежбите со предавањата и нивната временска координираност на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.53/9.58/9.41.

1.8. КОРИСНОСТ ОД ИЗВЕДЕНИТЕ ЛАБОРАТОРИСКИ ВЕЖБИ

Корисноста од изведените лабораториски вежби беше предмет на опсервација во осмото прашање од прашалникот. Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најдобар, додека 5 означуваше најслаб резултат.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за корисноста од изведените лабораториски вежби на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.49/9.59/9.30.

1.9. ОБЈЕКТИВНОСТ ПРИ ОЦЕНУВАЊЕТО И НАЧИН НА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА ИСПИТОТ

Деветото прашање се однесуваше на објективноста при оценувањето и начинот на реализирање на испитот. Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 5 до 10, при што 10 значеше најголема, додека 5 означуваше најмала објективност.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за објективноста при оценувањето и начинот на реализирање на испитот на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 9.45/9.62/9.42.

1.10. БАРАЊА ШТО СЕ ПОСТАВУВААТ ПРЕД СТУДЕНТИТЕ (КОЛОКВИУМ, ПРОГРАМИ И ДРУГО) И ТЕЖИНА НА ИСПИТОТ

Десетото прашање се однесуваше на барањата што се поставуваат пред студентите (колоквиум, програми и друго) и тежина на испитот. Дадениот одговор се скалираше според интензитет од многу големи до мали, а беа опсервирани како посебни категории предавањата и вежбите.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за барањата што се поставуваат пред студентите (колоквиум, програми и друго) и тежина на испитот на анкетираниите професори и асистенти по вкупно 55/49/27 предмети е 8,41/8,26/8,31.

1.11. МОЕТО ПРИСУСТВО НА НАСТАВАТА

Единаесетото и последно прашање се однесуваше на присуството студентот на настава. Дадениот одговор се скалираше според интензитет од 80-100% до 0-20%, а беа опсервирани како посебни категории предавањата и вежбите.

Овие податоци се дадени според предметен професор, односно асистент. Оцената за присуството студентот на настава на вкупно 55/49/27 предмети е 9.82/9,86/9.90.

1.12. ЗАБЕЛЕШКИ И КОМЕНТАРИ

Последниот блок прашања се однесуваа на забелешки и коментари на студентот.

Првото прашање се однесува на забелешки за подобрување на квалитетот на предметот, а второто за коментар кој ќе ги опфати сите видувања на институцијата/институциите, високообразовните процеси и други аспекти.

Овие квалитативни податоци се презентирани според предметен наставник/асистент, односно предмет. Ги вклучуваат сите забелешки/коментари на поединечни студенти како нивен индивидуален став, покрај квантифицираните оценки на сите студенти според останатите прашања од анкетата.

Наставник/предмет	Забелешка/коментар
Проф. Кренаре Невзати Сценски движења и танци 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10; 9.2; 9.2; 10; 10; 10; 10; 10; 9.9; 8.3; 10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ја обожувам. ▪ Уживам во часовите
Проф. Кренаре Невзати Сценски движења и танци 4 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.8; 9.8; 10; 10; 9.8; 9.9; 9.8; 10; 9.6; 8.7; 10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Зошто половина од нејзините часови му ги дале на некомпетентниот Бојан?
Доц. м-р Бојан Лазаров Сценски движења и танци 3 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 8.9; 8.9; 8.9; 8.7; 8.8; 8.9; 9; 8.9; 9; 8.5; 9.9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добар е, посветен и фин.
Доц. м-р Бојан Лазаров Сценски движења и танци 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.5; 9.4; 9.5; 9.5; 9.6; 9.3; 9.5; 9.4; 9.3; 7.6; 9.9	<ul style="list-style-type: none"> • Да не предава на ФДУ. • Вратете и ги часовите на Кери.
Доц. м-р Бојан Лазаров Сценски движења и танци 4 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 7.6; 7.7; 7.3; 7.9; 7.9; 7.5; 7.7; 7.5; 7.6; 7.4; 9.5	<ul style="list-style-type: none"> • Да го нема на документов, и да не ни одзема половина од фондот на часови. • Немавме предавања. Односно, имавме само една средба.
Проф. д-р Ана Стојаноска/асис. м-р Христина Цветаноска Историја на светска драма и театар 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10/10; 10/10; 10/10; 10/10; 10/10; 10; 10; 10; 8.3/8.3; 10/10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Супер се, и многу ангажирани. ▪ (Потребна е) промена на системот на оценување. ▪ “Бркањето” на поени не значи дека некој студент знае повеќе од другиот. Односно, сегашниот систем на оценување ги мотивира студентите да освојуваат поени, а тоа дава лажна слика кој студент знае повеќе, а кој помалку.
Доц.м-р Никола Настоски Техника на глас 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10; 9.8; 10; 10; 10; 10; 10; 10; 9.8; 8.3; 10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Многу ангажиран, уживање (е) на часовите. ▪ Одличен, секогаш коректен, сите го сакаме.
Доц.м-р Никола Настоски Техника на глас 5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Среќа (е) што постои предметот и професорот.
Проф.д-р Антони Новотни/асистенти Психологија со психопатологија 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 8.5/9.3; 8.5/9.7; 7.8/9.7; 8.7/9.3; 9/10; 9.2/10; 10; 9.4; 9.7; 8.3/8.7; 10/10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ова се оценки за Сања Васовиќ и Љубиша Новотни. Професорот беше присутен само на 1-2 часа. ▪ Новотни да почне да се појавува, а и да научи што е iKnow системот и што значи пишување на оценки во индекс.
Проф.д-р Руждија Калач/ асис. Дарко Вељиќ Сценски борби и акробатика 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 7.5/10; 7.5/10; 7.5/9.8; 7.5/10; 9.9; 9.9; 10; 10; 10; 9.2; 7.8/8; 9.8/9.8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Многу забавно.
Проф.д-р Руждија Калач/ асис. Дарко Вељиќ Сценски борби и акробатика 4 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 8.5/10; 8.5/10; 8.5/10; 8.5/10; 8.3/10; 10; 10; 10; 9.2; 7.8/8; 9.8/9.7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Реално, Дарко е добар. Руждија не ни знаеме кој е. ▪ Оцените се добри затоа што се за Дарко. Руждија би добил само нули.

Проф. Владимир Блажевски Историја на филм 1 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10; 9.8; 10; 9.9; 9.9; 9.7; 9.9; 9.9; 8.5; 9.9	<ul style="list-style-type: none"> Учебници и материјали (да се) достапни на македонски јазик. Одлични предавања, и одличен однос.
Вон. проф. м-р Владимир Павловски Дигитална постпродукција 1 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.8; 9.4; 9.4; 9.4; 9.6; 9.2; 9.2; 8.9; 9.6; 8.2; 9.4	<ul style="list-style-type: none"> Професорот е звезда.
Проф. м-р Синоличка Мелес Трпкова/ асис. м-р Милан Тоциновски Филмска тв и радио игра 3 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 8.9/8.6; 9.1/8.9; 9.3/9.1; 9.9/9.9; 9.8/9.7; 8.9; 9.2; 9.3; 9.4; 7.7/7.7; 9.9/9.9	<ul style="list-style-type: none"> Немаме соодветни услови! Сакаме студио и камера! (Во анкетата) Не може заедно да се редовност и рационално искористување на времето. Редовност – 10, Рационално искористување – 5.
Проф. м-р Синоличка Мелес Трпкова/ асис. м-р Милан Тоциновски Основи на актерска игра пред камера 1 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.8/9.7; 9.5/9.7; 9.6/9.5; 9.7/9; 9.9/9.6; 9.8; 9.7; 9.7; 8.3/8.2; 9.9/9.9	<ul style="list-style-type: none"> Супер.
Прод. д-р Небојша Вилиќ Историја на уметност 1 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.8; 9.5; 9.6; 9.1; 9.5; 9.2; 9.5; 9.6; 9.4; 8.8; 9.9	<ul style="list-style-type: none"> (Потребни се) Поконкретни материјали за учење, на македонски.
Проф.м-р Мими Таневска Србиновска/ ассис. м-р Ангелчо Илиевски Актерска игра 2 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10/10; 9.5/9.5; 10/10; 9.5/9.5; 10/10; 9.8; 9.8; 10/9.8; 8/8; 10/10	<ul style="list-style-type: none"> Многу ги сакам и двајцата.
Вон. проф. д-р Сенка Анастасова Естетика 1 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 8; 8; 7.3; 9.3; 9.3; 8.3; 8.3; 7.7; 10; 9.7; 10	<ul style="list-style-type: none"> Да се обезбедат материјали на <u>македонски</u> јазик, и да се земе предвид дека предметот е <u>изборен</u> и “носи” само 2 кредити. Неутврденост на предавањата, и големи очекувања. Навремено да се договара конкретно времетраење на предавањата, и да се придржуваме на истото – да се знае кога почнуваме и кога завршуваме. Да се има предвид дека предметот е изборен, со 2 кредити.
Доц. м-р Борјан Зафировски Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9; 9; 8.7; 9.7; 9.3; 9; 9; 9.3; 10; 8.3; 10	<ul style="list-style-type: none"> Многу квалитетна настава, и одличен однос со студентите.
Доц. м-р Александар Степанулески Актерска игра 3 Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 10; 10; 9.8; 9.8; 10; 10; 10; 10; 9.8; 8.5; 10	<ul style="list-style-type: none"> Александар – енергија!
Доц. м-р Сашо Кокаланов Основи на филмско и ТВ сценарио Оцени по прашањата 1-11 од анкетата: 9.9; 9.9; 10; 10; 10; 10; 10; 9.9; 10; 7.9; 9.9	<ul style="list-style-type: none"> Одлична координација на студентите за време на предавањата. Вклученоста и анжирањето е до максимум.